

Zapojování rodičů do činností mateřské školy

Michaela Sedláčková

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Michaela Sedláčková
Osobní číslo: H140529
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Zapojování rodičů do činností mateřské školy

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury k typologii rodin s předškoláky.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti zapojování rodin do činností mateřské školy, jejich spolupráce a budování vzájemných vztahů.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovorů.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČAPEK, Robert. Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4640-1.

EPSTEIN, Joyce Levy. School, family, and community partnerships: preparing educators and improving schools, CO: Westview Press, 2011. ISBN 978-08-133-4447-8.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet, Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4435-3.

LAŽOVÁ, Ladislava. Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0378-0.

RABUŠICOVÁ, Milada a kol. Škola a (versus) rodina. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 978-80-2103-598-0.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jana Doležalová, Ph.D.

Ústav školní pedagogiky

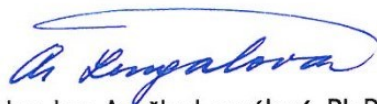
Datum zadání bakalářské práce:

11. října 2017

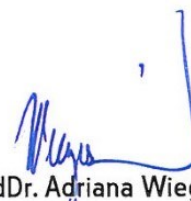
Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2018

Ve Zlíně dne 11. října 2017

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 19.1.2018

Sedláček

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydávalečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce má teoreticko-empirický charakter. Zaměřuje se na zapojování rodičů do činností mateřské školy. Teoretická část se zabývá typologií rodin, spoluprací mezi MŠ a rodinou, vzájemnými vztahy a zapojováním rodin do činností mateřské školy. Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum, který byl realizován pomocí polostrukturovaného interview s rodiči. Odkrývá, jak probíhá zapojování rodin do činností mateřské školy ve městě a na vesnici.

Klíčová slova: rodič, vztahy mezi učitelem a rodičem, spolupráce

ABSTRACT

This bachelor thesis has a theoretical and also an empirical character. Its main focus is on engaging parents to the activities at nursery school. The theoretical part describes a typology of family, cooperation between nursery school and family, their mutual relationships and engaging families to the activities at nursery school. In the practical part we can find a qualitative research based on semi-structured interview with parents. It helps to uncover how much are parents participating on activities at the nursery school in a city and in a village.

Keywords: parent, relation between teacher and parent, cooperation

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce, PhDr. Janě Doležalové Ph.D, za trpělivost, cenné rady a podporu při psaní mé práce. Také bych ráda poděkovala své rodině a manželovi, kteří mi velmi pomáhali.

Motto:

„Jestliže dítě jednou vstoupí do školy, vstoupí tím škola do života rodiny- a má tendenci tam setrvat dlouhá léta.“ (Matějček, 1996, s. 61)

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 20. 4. 2018

Michaela Sedláčková

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 RODINA JAKO VÝZNAMNÝ ČINITEL VE VÝCHOVĚ	11
1.1 FUNKCE A TYPOLOGIE RODIN	12
1.2 TYPOLOGIE RODIČŮ:.....	14
1.3 TRÁVENÍ SPOLEČNÉHO ČASU RODINY A JEHO VLIVY.....	14
2 MATEŘSKÁ ŠKOLA JAKO DALŠÍ VÝZNAMNÝ ČINITEL VE VÝCHOVĚ	17
2.1 VÝVOJ VZTAHŮ MEZI ŠKOLOU A RODINOU	18
2.2 RODIČOVSKÉ ROLE V ZÁJMU O MŠ.....	19
3 SPOLUPRÁCE A ZAPOJENÍ RODIČŮ DO ČINNOSTÍ MŠ	21
3.1 FORMY ZAPOJENÍ RODIČŮ	22
3.2 KOMUNIKACE MEZI MATEŘSKOU ŠKOLOU A RODIČEM.....	24
3.2.1 Problémy při komunikaci	25
4 ZAPOJOVÁNÍ RODIČŮ VE VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH	26
5 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
6 POPIS VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE	32
6.1 METODOLOGIE VÝZKUMU	32
6.2 REALIZACE VÝZKUMU	33
6.2.1 Charakteristika dotazovaných	33
6.3 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT.....	35
7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	36
7.1 VÝBĚR MŠ	36
7.2 HODNOCENÍ UČITELEK	37
7.3 PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ.....	38
7.4 INFORMAČNÍ ZDROJE	39
7.5 MŠ NA VESNICI	41
7.6 ZÁJEM O SPOLUPRÁCI S RODIČEM V MŠ VE MĚSTĚ	42
7.7 OKOLNOSTI ÚČASTI RODIČŮ NA AKCÍCH.....	44
7.8 INICIATIVA RODIČŮ	45
8 ZÁVĚRY VÝZKUMU	47
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	55
SEZNAM PŘÍLOH	56

ÚVOD

Každý rodič chce pro své dítě jen to nejlepší. Proto mu záleží i na výběru první instituce, kterou jeho dítě bude v životě navštěvovat a to je mateřská škola. Rodiče si musí být jistí výběrem mateřské školy, musí se jim líbit prostředí, budova, zázemí, učitelé. Musí mít pozitivní postoj k vybrané instituci. Velmi důležitá je oboustranná komunikace, která je pilířem celého fungování vzájemných vztahů. Dnešní mateřské školy pořádají spoustu akcí pro rodiče a děti. Tyto akce slouží k vytváření vzájemných vztahů mezi učitelem a rodičem, vytváří se tak přátelské a otevřené vztahy mezi nimi. Panuje uvolněná atmosféra a předávání pozitivních i negativních informací je tak pro obě strany jednodušší.

Teoretická část práce se zaměřuje na dnešní podobu rodiny. Také na to jakou úlohu hraje rodina a rodič v životě dítěte předškolního věku. Druhá kapitola obsahuje charakteristiku vzájemné spolupráce a její podoby. Popis akcí, které nabízí MŠ, jakou možnost mají rodiče se zapojit do činností. Také se snaží vystihnout důležitost a druhy komunikace, jak v dnešní době škola komunikuje s rodiči. Komunikace úzce souvisí se spoluprací, jelikož pokud spolu komunikují, utváří se bližší vztahy a roste zájem o spolupráci. V neposlední řadě se poukazuje na typologii rodin, se kterými učitel může přijít do styku.

V praktické části práce jsou představeny výsledky výzkumu, který byl prováděn pomocí polostrukturovaného interview. Výzkumný vzorek tvořili rodiče dětí z vesnice a rodiče z města ve Zlínském kraji. Děti navštěvují mateřskou školu ve svém místě bydliště. Díky rozdělení participantů na vesnické a městské bylo možné získat pohled na odlišné mateřské školy. Rodiče popisovali a odhalovali své vztahy k MŠ a samotné akce, které jsou jim nabízeny.

Bakalářská práce se snaží objasnit zkoumaný problém a popisuje zjištěné informace, které mohou být nápomocné a inspirující pro učitele mateřských škol.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA JAKO VÝZNAMNÝ ČINITEL VE VÝCHOVĚ

„Domov je základní podmínkou šťastného dětství, protože člověku dává pocit bezpečí, jistoty a důvěry. Na půdě domova vzniká také důvěra v lidi, z níž později vyrostе schopnost i potřeba mít vztah k druhým. Domov probouzí v člověku citový fond, dodává mu sebedůvěru a pomáhá mu orientovat se v hodnotách. Domov a rodina vždy byly a jsou nejlepší školou výchovy charakteru a také výchovy k budoucímu vlastnímu rodičovství.“ (Oprailová, E., 2002, s. 5)

Rodina je ideální prostředí pro vznik nového života. Právě vznik nového života dává tomu dosavadnímu smysl a úplnost, tvoří i příležitost pracovat na vztahu s partnerem a určuje člověku nové cíle a možnosti. Stát se rodičem vypovídá o dospělosti a vyzrálости člověka.

Rodiny jsou hlavními vychovávateři svých dětí, mají na dítě ve výchově a jeho vývoji největší vliv. Rodina zodpovídá za jejich vzdělání a má právo spolurozhodovat o jeho naplňování.

(Kofátková, 2014 a Procházka, 2012) poukazují, jak je rodina důležitá při vytváření vzorů, při uspokojování nejrůznějších potřeb, utváření povinností, nebo jaká je důležitost mít jakési útočiště při životních nesnázích. Zdůrazňují, že základ v působení rodičů v rodině závisí na uspokojení základních fyzických a psychických potřeb u dítěte. Jen v případě, že dojde k jejich přiměřenému naplnění, dojde u jedince k všestrannému rozvoji.

Mladí lidé si pořizují dítě ve věku zpravidla od 27-30 let, sňatek uzavírají ve stejném věkovém rozmezí, někdy až po narození dítěte. Stále ale podle statistik až 50 % sňatků končí rozvodem, to bohužel snižuje stabilitu rodiny. Děti vyrůstají v neúplné rodině, někdy mají i omezenou možnost se stýkat buď s prarodiči, nebo i s jinými členy rodiny což má na dítě vliv.

Podle ČSÚ (2016) se v roce 2016 ve Zlínském kraji narodilo 5 863 dětí, z toho nejvíce matkám ve věku 30-34 let, a to 2 078 dětí. Více dětí se narodilo vdaným matkám, a to 3 412 dětí. Statistický úřad Zlínského kraje také zveřejňuje, jak se zvedla porodnost za období 2014-2016, počet narozených dětí stoupl. Úřad porovnává počet rozvodů, v roce 2016 se rozvedlo 1 228 manželských párů, což je nejnižší počet od roku 2014, ale stále je to skoro polovina z celkového počtu uzavřených manželství ve stejný rok.

Nejen rodina, ale i škola mají na dítě bezpochyby velký vliv. Proto je důležité se zajímat z pozice učitele mateřské školy o typologii rodin dítěte.

1.1 Funkce a typologie rodin

Každá rodina používá odlišné výchovné styly, které ovlivňují postoje a názory dětí. I tyto aspekty mají vliv na zájem rodičů o zapojení se do činností MŠ. Například mladí rodiče mohou být pracovně vytížení a nemusí mít čas docházet na akce mateřské školy. V odborných publikacích nalezneme, různé druhy funkcí.

Každý autor má jiný pohled na jejich pojetí. Níže jsou rozepsány funkce rodiny podle Procházky (2012):

Biologicko-reprodukční

Rodina je ideálním prostředím pro vznik nového života. Dnešní doba navádí k odkladu rodičovství, anebo k rozhodnutí nemít děti vůbec. Lidé se pro tyto varianty rozhodují z důvodu ekonomického nebo z důvodu, že přijdou o kariérní růst.

Sociálně-ekonomická

Schopnost zajistit ekonomické a sociální podmínky pro zajištění a realizaci potřeb svých členů.

Výchovná

Rodiče se snaží předat svým dětem základy společenského chování a snaží se být vzorem pro své děti. Každá rodina praktikuje jiné výchovné styly, které mohou ovlivnit chování dítěte a poté jeho chování v mateřské škole. Styly výchovy podrobněji rozepsal Procházka:

(Procházka 2012, str. 108)

a) Autoritativní výchova

Moc má dospělý člověk, od dítěte se očekává poslušnost a plnění příkazů. Rodič komunikuje s dítětem stroze, sděluje mu převážně jen příkazy a zákazy. Může se objevit i fyzické trestání dítěte.

b) Liberální (volná) výchova

Rodiče takzvaně „nezasahují“ do výchovy. Dítě by ke všemu mělo dozrát samo, nemá žádné pravidla. To však může vést k pozdějším problémům ve škole či v zaměstnání.

c) Demokratická výchova

Rodič komunikuje s dítětem, dítě má určitá pravidla, ale dokáží o nich navzájem hovořit, rodiče jsou pro své dítě příkladem a snaží se podporovat své dítě.

Další rozdělení stylů výchovy, dělíme na **autokratické, liberální, sociálně integrační**. Dále rozlišujeme rodiny podle dominance rodiče a to **patriarchální**, kde rodinu řídí otec, nebo **matriarchální**, naopak rodinu vede matka.

Socializační

Rodina připravuje dítě na různé životní situace, dítě si osvojuje návyky a společenské chování. Roli zde hraje jak finanční, tak kulturní a materiální podmínky prostředí, ve kterém vyrůstali. Důležité jsou vztahy v rodině, vztah rodič dítě, vzory v rodičovství a podobně.

Emocionální

Dítě vnímá rodinu jako zázemí, vidí v ní lásku, bezpečí a jistotu. Emoce se rozvíjí na základě dobrých vztahů mezi členy rodiny.

Ochranná a domestikační

Pečovatelská funkce. Rodina je bezpečí a jistota, každý má v rodině své místo. Jsou zde zajištěny základní životní potřeby všech členů.

Rekreační a regenerační

Členové rodiny mají společné zájmy, rádi spolu tráví svůj volný čas. Upevňuje se pozitivní životní styl.

(Procházka 2012, str. 108)

Jinou kategorii funkcí popisuje Reichel (2008), který funkce pojmenoval jako **sociálně reprodukční funkce**, ve které se jedinec učí žít sociálním životem. **Funkci kulturně-reprodukční** popisuje, že rodina učí své členy seznamovat se s kulturou, s životními hodnotami, jazykem a vírou. **Biologicko-reprodukční funkce**, naplňování rodinného života, jistota a opora rodiny. **Funkce ekonomická**- uspokojení základních potřeb člověka, studium, kariéra a podobně. **Funkce terapeuticko-pečovatelská**, spočívá ve schopnosti pečovat o všechny členy rodiny a jejich zdraví. Další funkcí je **funkce výchovně vzdělávací**, ukazuje svým členům základy chování, důležitost vzdělání a podporu v obou ohledech. Poslední funkce je **obranná**, která má v dnešní době podobu zastání a podpory členů rodiny. Na to, zda se rodiče chtějí zapojovat do činností, má vliv více faktorů. Hovoříme o typologii rodičů, společné soužití rodiny, výchovné styly, funkčnost rodiny. Každý zmíněný faktor se dále dělí a každý typ rodiče preferuje něco jiného. Jednomu záleží na absolutní poslušnosti dítěte, jiný rodič nechá dítěti volnost, aby se samo rozhodovalo.

1.2 Typologie rodičů:

Zájem o zapojování se do činností MŠ úzce souvisí s typologií rodin. Jak už bylo řečeno, každá rodina má na své dítě odlišné nároky, co se týče vzdělání, nebo výchovy.

- 1. typ: rodič nadprůměrně poukazuje na všeobecný rozvoj osobnosti, nekladou takový důraz na kázeň
- 2. typ: rodič požaduje sebevědomé a motivované dítě, nepoukazuje na poslušnost a disciplínu
- 3. typ: můžeme mluvit o protikladu druhého typu, požadují vysokou kázeň
- 4. typ: rodič nevidí dostatečné vzdělávání, považujeme za velmi kritický typ

Čapek (2013)

Jiným faktorem typologie, který je důležitý při zájmu o zapojení rodičů do činností MŠ, je funkční a nefunkční rodina. V případě plnění všech funkcí v rodině se dá očekávat větší zájem o spolupráci mezi rodinou a školou. Čabalová (2011) rodinu dělí na:

- **Funkční**- rodina plní všechny funkce, biologicko-reprodukční, výchovně-vzdělávací, sociálně- ekonomická, ochranná, emocionální, morální, socializační.
- **Disfunkční**- rodina zde neplní všechny funkce, ale ještě není ohrožena.
- **Nefunkční**- rodina- neplní své funkce a je ohrožena výchova dětí.

1.3 Trávení společného času rodiny a jeho vlivy

K zapojení se do činností MŠ mohou rodiče využívat připravené akce školy. Zde mohou rodiny trávit společný čas, který je pro dítě důležitý.

Autorky Bednářová a Šmardová (2017), sepsaly body, které jsou důležité pro uspokojení emocionálních a sociálních potřeb dítěte a pro proces zaměřený na sociální učení a rozvoj sociální dovedností. Tyto body se mohou rozvíjet ve volném čase dětí a při trávení společného času v rodině:

- Naladění (projevení empatie a podpory)
- Věnování pozornosti (naslouchání dítěti, sledování dítěte)
- Přijetí (přijetí dítěte takového jaké je)
- Pochopení jeho potřeb (miminko je závislé na rodiči při uspokojování potřeb)

- Dostatečný prostor a vytyčení hranic (dovolit dítěti říct svůj názor, projevit se, ale také určovat mantinely, děláná kompromisů)

Proto je nezbytné, zajímat se o své děti a věnovat jim tu největší pozornost a dopřát jim spokojený a zdravý fyzický a psychický růst. Nemluvně o důležitosti trávení společného času. Za důležitou složku považujeme, kdy o společně stráveném čase rozhodují rodiče, nejčastěji o víkendech, ve kterých uskutečňují výlety, rodinné návštěvy, společné nákupy nebo navštěvují dětská zábavní centra. Naopak v týdnu děti tráví čas v mateřských školách se svými vrstevníky, v zájmových útvarech a podobně. Tuto problematiku popisuje Opravilová (2016).

Volný čas je doba, kdy člověk podle svých zálib vybírá činnost, kterou bude realizovat. Každá rodina si vybírá společné aktivity. Některé děti jsou vedeny odmalička například ke sportu, rodiče je v tomto oboru podporují a zároveň tráví společný čas, například společným sportovním víkendem.

Hra v rodinném kruhu je velmi omezená. Většinou jsou rodiče zastoupeni prarodičem nebo paní na hlídání. „Samostatný čas strávený s dítětem pohromadě hraje sice při jeho výchově významnou roli, záleží však rovněž na tom, jakým způsobem je naplňován.“ Mertin (2013, str. 24)

Tématem hry a co pro dítě znamená, popisují autorky hlavně (Kořátková, Bednářová, Šmardová). Zdůrazňují, že vznik hry, sahá až do nepaměti lidstva. Zmiňují například Fröbela, který se zaměřil na zdokonalení hry u dětí a nejrůznějšími didaktickými pomůckami ji upravoval, aby sloužila k učení dovedností a porozumění vztahových souvislostí. „Hra je základní aktivitou dětské seberealizace“ píše Kořátková (2005, str. 14)

Znaky hry a to jsou:

- spontánnost,
- zaujetí,
- radost,
- tvořivost,
- fantazie,
- opakování,
- přijetí rolí

„Výchovný význam společenského a aktivního trávení volného času v rodině je v sociální pedagogice vnímán jako velmi pozitivní aspekt, jež má svůj význam pro utváření pozitivního životního stylu a sehrává roli též v předcházení rizikovým projevům chování.“

Průcha (2012, str. 110)

Ve volnočasových aktivitách se snaží děti podporovat i mateřská škola. Ta nabízí například zájmové kroužky pro samotné děti, některé pro rodiče s dětmi, ale hlavně pořádá řadu akcí pro zapojení rodičů a jejich dětí. Takové akce se pořádají v odpoledních hodinách, kdy si rodič vyzvedává dítě po práci. Škola se snaží podporovat nejen vzájemné vztahy, ale i vztahy a společné trávení volného času rodiny a dítěte. Volnočasové aktivity vyplňují i prarodiče nebo sourozenci.

2 MATEŘSKÁ ŠKOLA JAKO DALŠÍ VÝZNAMNÝ ČINITEL VE VÝCHOVĚ

V mateřské škole probíhá výchovně-vzdělávací proces, na který má vliv na vztah mezi rodičem a učitelem. Pokud panují vzájemně dobré vztahy, je možné nazvat proces jako úspěšným.

Konkrétněji dle RVP PV (Splavcová, Vatalová, 2018) „Mateřská škola je legislativně zakotvena v rámci vzdělávací soustavy jako druh školy. V procesu vzdělávání i v jeho organizaci se proto řídí obdobnými pravidly jako školy ostatní.“ (RVP PV 2018, str. 6)

Děti získávají zkušenost pracovat v kolektivu, rozvíjet svoji samostatnost, zručnost, hygienické návyky. Je to první instituce, kterou dítě navštěvuje. V dnešní době některé mateřské školy nabízí dětem a rodičům v období adaptace možnost docházet do třídy společně a tím se snaží usnadnit dítěti nástup do MŠ. Zde hovoříme o zapojení rodiče do činností mateřské školy. Rodič má možnost nahlédnout do chodu třídy a zároveň si vybudovat bližší vztah s učiteli.

Oprailová (2016) uvádí, že předškolní vzdělávání se chápe jako cílevědomé a organizované působení na dítě v předškolním věku, dítě má být rozvíjeno, podporováno, motivováno a směřováno k získání kompetencí do školáckého života. Je dokázáno, že děti, kterým se rodiče věnují, mluví na ně, sleduje ho a podporuje, má v budoucnu lepší školní výsledky než ostatní děti. Předškolní děti mají ve velké míře odklad do první třídy z důvodu tzv. celkové nevyzrálosti.

V České republice je předškolní docházka nepovinná, nově je u nás zavedená povinná docházka u předškolních dětí. Předškolní vzdělávání má za úkol usnadnit dítěti další budoucí vzdělávání. Neváže se žádným učivem, má formovat a rozvíjet každého jedince. Dítě v mateřské škole má rozvíjet klíčové kompetence, ty můžeme definovat jako souhrn vědomostí, dovedností, postojů a zájmů důležitých pro rozvoj dítěte. Veteška (2008)

Klíčové kompetence:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální

- Kompetence činnostní a občanské

RVP PV (2018, str. 10)

Klíčové kompetence může rozvíjet nejen předškolní zařízení, ale také rodiče. Mohou si mezi sebou napomáhat. Vztah mateřské školy a rodiny nebyl vždy považován za důležitý a nepovažovalo se za podstatné, aby vznikala vzájemná spolupráce.

2.1 Vývoj vztahů mezi školou a rodinou

Podle Rabušicové (2004) byly vztahy mezi školou a rodinou v minulém století brány jako zdroj informací a rad ze strany školy k rodičům. Ke komunikaci tedy docházelo jen při řešení problému, který u dítěte nastal. Až koncem minulého století se začaly vztahy prohlubovat a škola začala s rodiči komunikovat pravidelně při schůzkách, kde podávali informace o dítěti. Později se i rodina mohla zapojovat do aktivit školy. Rodič měl tak možnost výběru, kam umístit své dítě, a proto se školy začaly snažit otevřít se rodičům a navázat s nimi přátelské vztahy. Dříve se v publikacích uváděl pojem „vztah roviny a školy“, dnes se spíše používá „**partnerství mezi školou a rodinou**“. Rabušicová (2004)

Podle Labátha (2004) se partnerství chápe, jako kvalita vztahu mezi školou a rodinou. Podmínkou správného fungování vzájemného vztahu je potřeba se zaměřit na kvalitní projev a stimulaci, která podpoří důvěru.

V publikacích se často vyskytují čtyři modely vztahů, které se vyvíjely mezi rodinou a školou, sestavila je Brite Ravnová.

- **Kompenzační model-** 60. -70. léta 20. století. Rodiče se posuzovali, že nejsou schopni podporovat své děti v rozvoji. Škola převzala odpovědnost za rozvoj a rodiče byli bráni jen jako výpomoc při výchově a vzdělání.
- **Konsenzuální model-** 70. -80. léta 20. století. Platila rovnost mezi učitelem a rodičem, probíhala mezi nimi komunikace a kladl se důraz na informovanost.
- **Participační model-** 80. -90. léta 20. století. Rodiče byli posuzováni jako ti, kteří jsou schopni vychovat a rozvíjet své děti.
- **Model sdílené odpovědnosti-** Nabádá, aby se rodiče aktivně zapojovali co činností a aktivit školy. Je to model současnosti.

Existují tzv. Argumenty pro zapojení rodičů do činností školy. Patří sem **rodičovská práva**, která upozorňují, že rodič má právo na informace. Měl by být informován o svém dítěti, o

dění ve škole a o jeho hodnocení, sami si mohou vybrat mateřskou školu a prostudovat školní dokumenty. Radíme sem občanskou **participaci**, což znamená spolupráci mezi občanem a institucí. Další důležitou složkou je **přesvědčení, že rodina má vliv na rozvoj svého dítěte**.

Rabušicová (2004)

2.2 Rodičovské role v zájmu o MŠ

V literatuře lze rozeznat čtyři základní varianty rolí, které učitelé rozeznávají podle zájmu rodiče o dítě a jeho školu. To, jak rodič komunikuje s učiteli, do jaké míry uznává práci pedagogů, nebo jak se zapojuje do života školy, pořádaných akcí.

Je to klientská, partnerská a občanská role. V literatuře se tématem zabývají autorky Rabušicová a Šedřová,(2004), ty popisují zmíněné kategorie.

1. Rodič jako klient – zákazník

Rodič očekává informovanost od školy o chování svého dítěte, o výukových metodách. Rodiče mají právo při nespokojenosti vybrat a přejít do jiné školy, což na školu působí, že by měla být konkurence schopná.

2. Rodič jako partner

Vzniká rovnoprávný vztah mezi rodičem a školou. Vznik takového partnerství vzniká dlouhodobým budováním vztahů, dobrá komunikace a ochota spolupracovat a vytvářet pozitivní prostředí.

3. Rodič jako občan

Patří mezi nejnovější přístupy. Definuje se jako vztah mezi občany a institucemi. Rodiče mají svá práva, zajímají se o školu i po ukončení docházky svého dítěte. Zajímají se o to, aby škola byla využívána i pro jiné účely, například kurzy, poradny a podobně.

4. Rodič jako problém

První typ jsou rodiče, kteří se školou komunikují velmi zřídka, školu tolerují, ale neudržují s ní žádné vztahy. Druhým typem jsou rodiče, kteří vůbec nekomunikují a nemají o výchovu a vzdělání zájem. Existuje další skupina, a to jsou takzvaní „snaživí“ rodiče, kteří dbají na výchovu a vzdělání, aktivně komunikují a zapojují se do činností školy. Avšak učitelé se mohou těmito rodiči cítit ohrožení jako profesionálové.

Autorky také vytvořily výzkum, ve kterém je zajímavé, jak to vypadá v praxi. Vytvořený výzkum, porovnával, který typ rodičovské role se vyskytuje nejčastěji. Přišel s výsledkem:

1. Rodič – zákazník **82 %**- rodič, který vybírá školu se záměrem a jeho přání je být o všem informován.
2. Role partnerská získala **38 %**- rodiče dbají na vzájemné vztahy.
3. Rodič jako problém **22 %**- jak bylo řečeno při definici. Existují dva typy problémových rodičů. Jsou to ti, kteří nemají zájem o školu a naopak ti, kteří jsou až příliš aktivní. Oba typy jsou náročné pro spolupráci.
4. Rodič jako občan pouhých **18 %**- po opuštění dítěte MŠ se rodiče o školu nezajímají.

3 SPOLUPRÁCE A ZAPOJENÍ RODIČŮ DO ČINNOSTÍ MŠ

V dnešní době se předškolní instituce snaží zapojovat rodiče do chodu školy. Je to hlavně z důvodů, navázat s rodiči blízké vztahy a vytvořit pro ně i jejich děti příjemné prostředí, kam se budou rádi vracet. Mateřské školy si zakládají i na vzájemné pomoci a podpoře s rodiči.

„Spolupráce s rodiči vytváří vzájemnou důvěru, odbourává strach i předsudky, podporuje toleranci a hodnotovou orientaci žáků, posiluje ochotu dětí aktivně se zapojovat do výuky a jejich radost z učení, zlepšuje podporu dětí při překonávání problémů (osobních, rodinných, školních), pomáhá eliminovat nejrůznější sociálně patologické jevy a negativní vlivy z prostředí, podporuje školu při realizaci jejího vzdělávacího programu, je pro žáky modelem pro respektující a konstruktivní jednání mezi lidmi.“ (Čapek 2013, s. 16-17)

Potřebu spolupráce se uvádí například i v RVP PV (Splavcová, Vatalová, 2018), kde se nachází kapitola přímo zaměřená na spolupráci. Kapitola obsahuje body, které upozorňují, jak by spolupráce měla probíhat. Například se uvádí, jak důležitá je oboustranná důvěra a otevřenost, vzájemné porozumění a chuť spolupracovat. Dále rodič má právo být součástí dění a podílet se na nejrůznějších programech, podle svých časových možností. Rodiče jsou informováni o dění v mateřské škole, mohou pomáhat vytvářet program mateřské školy, při řešení problémů. Učitel informuje rodiče o prospěchu dítěte, radí se s rodičem při řešení výchovných problémů a individuálních potřebách ve vzdělání. Škola dbá na ohleduplnost ve vzájemných záležitostech. Škola plně podporuje rodinu a snaží se pomoci rodině v otázkách výchovy.

Středem zájmu školy a rodiny je samotný žák. Ideálem by byla ochota komunikovat, snažit se si porozumět a dosáhnout vzájemné důvěry. Pokud rodina i škola dokáží pracovat na zmíněných bodech, může fungovat vzájemná spolupráce. Majerčíková (2011)

Zahraniční publikace, uvádí, že rodiče se zapojují do činností školy už tím, že doprovází své děti do školy. V případě, že nejsou schopni své dítě do školy osobně dopravit, jsou se svými dětmi v jejich mysli a prožívají s nimi jejich problémy. Avšak učitelé přichází do kontaktu s rodinami každý den.

„Kvalitní práce s rodiči znamená vhodně pracovat v několika vrstvách: nabízet rodičům prostor pro spolupráci, dobře s nimi komunikovat, poskytovat jim dostatek informací správným způsobem a získávat je od nich, vytvářet s nimi přátelský vztah, řídit je tak, aby

předávali vzdělávací návyky svým dětem, nabízet jim účast na životě školy a třídy, stmelovat je a ukazovat jim, že oni a škola jsou jeden tým.“ (Čapek 2013, str. 18)

3.1 Formy zapojení rodičů

Rodič se může mnoha způsoby zapojit do činností mateřské školy. Autoři (Rabušicová, Kořátková, Čapek) popisují dvě skupiny akcí **prezentační a společenské**. Do první skupiny můžeme zařadit například koncerty, divadla, výstavy nebo tradiční akce. Rodič dochází na tyto akce jako host, jsou u nich oblíbené, jelikož je vidět, v čem jeho dítě vyniká. Mezi školou a rodičem dochází k příjemnému naladění a zároveň k výměně informací o dítěti. Rodič se může do příprav na tyto akce zapojit například jako pořadatel, výpomoc při občerstvení a další. Druhá skupina se skládá z akcí, které se mohou účastnit děti, ale i rodiče samotní. Mohou to být táboračky, školní plesy a výlety. Nejedná se o prezentaci školy nebo dětí, ale o trávení společného času a navození příjemné atmosféry mezi rodičem a školou. Například pořadatelem školního plesu nemusí být škola, ale například sdružení rodičů.

Čapek (2013) popisuje formy spolupráce, které se u nás vyskytují nejčastěji.

KONCERTY A VYSTOUPENÍ PRO RODIČE- školy často využívají tento typ, kdy se mohou prezentovat rodičům. Dokázat jim, že s jejich dětmi pracují. Učitelé mohou prezentovat talentované, ale i méně talentované děti dokáží nacvičit vystoupení. Hodně škola využívá akademii školy a podobně.

VÝTVARNÉ DÍLNY- také patří mezi oblíbené akce. Často se pořádají po vyučování v době volna, organizují se jak pro děti a jejich rodiče, tak někdy jen pro rodiče.

TÉMATICKÉ DNY- označení pro barevné dny, zvyky, které se dodržují

PROJEKTOVÉ ODPOLEDNE- škola pořádá sbírky, promítání pro rodiče, zapojení se do zvelebení školní zahrady,

RODIČ NA AKCI ŠKOLY- je důležité zapojovat rodiče do činností mateřské školy co nejvíce. Škola může nabídnout řadu akcí, jako jsou již výše zmíněné, nebo další jako sportovní den, soutěže, Den dětí. Mateřská škola může uspořádat výtvarné soutěže, do kterých se mohou zapojit samotní rodiče nebo rodiče spolu s dětmi, rodičovské dílny jsou velmi využívány, zpívání koled, vernisáže.

Ve smyslu zapojení se do činností MŠ se shoduje Čapek(2013) a Epsteinová, zapojení se do života školy, znamená zapojit se nejen do činností, do života třídy, do výuky, nebo do rozhodování o záležitostech MŠ.

Školky často prezentují, jak moc jim záleží na dobré spolupráci s rodiči. Je zajímavé sledovat, jak to vypadá v praxi, zda rodiče mají možnost a zda se zapojují. MŠ se snaží konat své akce v odpoledních hodinách, aby se akcí mohli rodiče zúčastnit po práci. Naštěstí v mnoha případech jsou rodiče zastoupeni alespoň prarodičem nebo starším sourozencem dítěte. Může se stát, že někteří rodiče jsou nabídkou MŠ přesyceni a naopak jiní rodiče jsou ochotni se zapojit, bohužel mateřská škola jim to neumožňuje.

Epsteinová popisuje několik **stupňů zapojení rodičů do škol**:

1. Rodič plní základní rodičovské povinnosti.
2. Probíhá komunikace mezi školou a rodičem.
3. Rodiče se zapojují do činností školy jako dobrovolníci.
4. Rodiče se zapojují v domácí přípravě svého dítěte.
5. Rodiče se zapojují při rozhodování o záležitostech školy.
6. Rodiče se zapojují do školní komunity.

Čapek (2013)

Pokud budeme souhlasit s kroky školky, kterou jsme si pro své dítě vybrali, budeme pozitivně naladěni i v očích našeho dítěte. Naopak, pokud budeme mít nejistotu a úplný nesouhlas, dítě to může vycítit a zaujmout podobný postoj. Šed'ová (2004) poukazuje, že úspěch dítěte ve škole bývá ovlivněn i kvalitou vztahů mezi rodinou a školou. Děti, které mají ve škole velké šance, jsou z rodin, které komunikují se školou a předávají dítěti takové informace o škole, které jsou shodné s tím, co se dítě dozví od svého učitele. Pokud dítě cítí podporu od rodičů, lépe se soustředí a má větší motivaci.

Podle amerického výzkumu, který Šed'ová (2004) popisuje, se ukázalo, že děti těch rodičů, kteří se aktivně zapojovali do života školy, měli lepší známky, měli lepší docházku a děti byly do školy lépe připravení. K podpoře docházky, také pomáhá účast rodičů na akcích školy.

V mateřských školách na vesnicích ve většině případů panují přátelské vztahy, proto je i jednodušší a otevřenější komunikace mezi učitelkou a rodiče. Naopak v městské škole nepanují tak blízké vztahy a může se stát, že komunikace ze strany učitelů bude vyžadovat odbornější a profesionálnější přístup směrem k rodiči.

3.2 Komunikace mezi mateřskou školou a rodičem

Komunikace mezi učitelem a rodičem je důležitým prvkem v budování vzájemných vztahů. Pedagogové by měli mít dobré komunikační schopnosti, měli by být empatictí, tolerantní a emocionálně shovívavý. Učitel mateřské školy by měl jednat s rodičem na profesionální úrovni ale zároveň v přátelské rovině.

Hovoříme o 3 komunikačních oblastech, osobní, písemná a elektronická. Kořátková (2014) zdůrazňuje, že při osobní komunikaci můžeme rozpoznávat náladu a pocity druhého z jeho výrazu, jsme schopni reagovat z jeho výrazu vyčíst případné obavy, nejistotu, nebo naopak porozumění. Konkrétní příklad uvádí empatický rozhovor „Empatický rozhovor, se snaží vcítit do aktuálního stavu druhého člověka, citlivě vnímat a projevovat zájem o jeho potřeby.“ Kořátková (2014, str. 115)

Osobní kontakt se využívá:

- Informační schůzky: rodič má možnost se seznámit s prostředím školky, je mu umožněno se dotázat na organizaci školky, vzájemnou spolupráci
- Dny otevřených dveří: některé školy umožňují rodičům
- Konzultační hodiny: rodič má příležitost se ptát na hodnocení dítěte, na jeho nedostatky, psychickou pohodu, problémy, oblasti, ve kterých dítě zaostává
- Třídní schůzka: MŠ prezentuje svoje výukové metody, seznamuje rodiče s plánem

Písemná forma komunikace je další důležitou složkou komunikace, jedná se spíše o jednostranný komunikační prostředek.

- Letáky, školní noviny: mají za úkol spíše informovat rodiče o aktuálních informacích, reprezentují svůj plán, výukové programy, úspěchy žáků
- Informační nástěnky: vyskytují se ve společných prostorech školky, jako je například šatna, rodič z nich může vyčíst nejdůležitější informace, aktuality nebo co například děti čeká v nejbližších dnech.

Velmi moderní v dnešní době a hlavně hodně využívanou formou komunikace je elektronická forma. Je možné, že je jedna z nejvíce využívaných.

- Webové stránky: pro rodiče nejpohodlnější a využívaná forma, mateřská škola zveřejní na webových stránkách všechny aktuální informace, prezentují se tam i pro veřejnost
- Sms a e-maily: používá se při rychlé komunikaci

Čapek (2013)

Předávání informací, je velmi důležitý proces. Bohužel, ne vždy se komunikace obejde bez potíží.

3.2.1 Problémy při komunikaci

„Někdy se mluví o tom, že značná část nesouladu mezi mateřskou školou a rodinou pramení právě v nevhodné komunikaci nebo spíš v nedorozuměních, která při komunikaci dochází.“ (Mertin 2016, str. 113)

Někteří autoři poukazují na to, jak je komunikace u učitele důležitá, pokud tuto schopnost nemá, ztrácí tím možnost získávat informace a ovlivňovat v pozitivním slova smyslu děti i rodiče. Učitel by měl být na pozici profesionála a vycítit náladu a postoj rodiče a podle toho s ním začít komunikovat. Důležitou složkou, která může podpořit problémy při komunikaci, je důvěra. Důvěra je důležitou složkou. Je založená na oboustranném vztahu mezi rodičem a školou. Dnešní doba snižuje důvěru na nízkou úroveň, a to například z politických či jiných důvodů.

Problém při komunikaci nebo při nedostatečné komunikaci může nastat, ze strany učitelů, které mají občas pocit, že rodiče nedostatečně oceňují jejich práci s dětmi. Mají dojem, že je rodiče vidí jen v roli „chůvy“.

„Učitelé mohou díky každodennímu a osobnímu styku s rodiči podporovat a určovat své postavení. Mohou pracovat na tom, aby je rodiče vnímali jako zkušené pedagogy a ne jako „hlídačky“ dětí. Samozřejmě je na místě vnímat rodiče dítěte jako partnera v diskuzi nad jeho vzděláním a výchovou, ale zároveň si udržovat jistotu vlastního konání.“ (Wiegerová 2015, str. 22).

To se může odrazit na jejich výkonu v práci s dětmi a zjetí do stereotypu. To znamená, že pak nedostatečně komunikují s rodičem, který pak nemá přehled o tom, co se v MŠ s dětmi dělá. Kořátková (2014)

Dalším problémem může být, že rodiče se mohou bát nebo ostýchat na něco zeptat. Někteří nemusí všemu rozumět, proto je důležité, aby se učitel mateřské školy ptal a pokládal otázky, zda je vše jasné a jestli nemá rodič otázky.

4 ZAPOJOVÁNÍ RODIČŮ VE VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMECH

O zapojování rodičů do činností mateřské školy existují výzkumy. Velmi známý je v této oblasti program „Začít spolu“. Další výzkum uskutečnili Trnková a Čiháček, kteří pomocí dotazníkového šetření zjišťovali tuto problematiku.

Program „Začít spolu“ sahá až do 80. let 20. století. Je rozšířen asi v sedmnácti zemích Evropy a Ameriky. V České republice se používá od roku 1994 v mateřských školách, v základních školách od roku 1996. „Program zdůrazňuje individuální přístup k dítěti, partnerství školy, rodiny a regionu.“ Pedagogika pro učitele str. 98.

Podle Bytešnickové (2012) program dává možnost pedagogovi a škole upravit si jeho podobu tak, jak je pro něj nutné. Představuje moderní přístupy v oblasti pedagogiky a psychologie. Klade důraz na individuální přístup k dítěti a oboustrannou spolupráci s rodinou a širší společností.

Základní body programu:

- Ke každému dítěti se přistupuje individuálně
- Důraz na spolupráci s rodinou a společností
- Nabízí inkluzi dětem se speciálními vzdělávacími potřebami
- Podporuje projektové učení
- Sebehodnocení na základě portfolia

Rabušicová (2004) vytvořila případovou studii v mateřské škole v roce 2003, kde probíhal program „začít spolu“ jeho název je Mateřská škola a rodiče. Provedla tři hloubkové rozhovory s ředitelkou školky, skupinový rozhovor, kterého se účastnilo sedm učitelek a 62 rodičů bylo oslovenou písemným dotazováním. Uskutečnila se řada pozorování po dobu jednoho měsíce.

Byla vybrána mateřská škola z Brna, která sídlí na sídlišti. Škola je ze 70. let 20. století, má rovnou střechu, velká okna a prosklené dveře. Do roku 2001 se mateřská škola snažila získat partnera ze základních škol, která by pokračovala v programu „začít spolu“. Proto vznikla Obecně prospěšná společnost Pramínek, soukromá a nezisková organizace. Vznikla tak mateřská škola a první stupeň základní školy v tomto programu.

V historii program prosazoval ve spolupráci školy a rodiny takzvaného rodinného koordinátora, který byl i financován. Měl na starost nábor dětí a učitelů, podporu účasti rodin

v programu a vypracovávání zpráv o tom, jak se třídě a škole v programu daří. Nyní již rodinný koordinátor neexistuje a vše zastupují učitelé. Ty však dbají na vstřícnost a otevřenost k rodinám. Vedení přímo označuje spolupráci s rodiči za důležitou součást jejich práce. Škola spolupracuje s so.s Svratka a nabízí nad rámec běžných aktivit, jako například sběr lahví pro recyklaci, úklid chodníků a zahrady školy, škola také přistavila nad třídy MŠ byty pro matky v tísní, v mateřské škole probíhá Klub maminek, kam dochází maminky na mateřské dovolené s dětmi do tří let. Při MŠ funguje Obecné sdružení rodičů, které pořádá například příměstské tábory.

Pramínek také nezaostává v komunikaci s rodiči, nabízí jim moderní a pohodlné přístupy, jako jsou:

- Webové stránky
- Úvodní schůzky
- Na začátku školního roku dotazníky pro rodiče
- Individuální rozhovory s rodiči
- Třídní schůzky
- Ankety

Jak už bylo zmíněno, škola si zakládá na spolupráci s rodiči, což vyplývá i ze samotného programu, kterého se mateřská škola i škola drží. Učitelé hodnotí spolupráci s rodiči za otevřenou a vzájemnou. Každý rodič se dokáže projevit, říci svůj názor oproti klasickým školám, kde rodič jen přijímá to, co se nabízí. Kolektiv učitelů se shodl na silných stránkách, které pozorují na spolupráci s rodiči:

- Rodiče samotní nabízí svoji pomoc
- Reagují na podněty pomoci učitelů
- Sponzorské dary
- Zajímají se o spolupráci
- Přijímají chválu i kritiku na své dítě
- Komunikují otevřeně

Učitelé vnímají zájem rodičů velmi pozitivně:

- Jsou si s rodiči blíží
- Děti cítí přátelské prostředí
- Jednodušší řešení problému
- Harmonické vztahy
- Formování kolektivu mezi rodičem a učitelem
- Rodiče chodí se svými nápady

Rabušicová se zajímala o názor rodičů, kteří projevovali převážně pozitivní názory. Většina rodičů by doporučila školu i ostatním rodičům a to například jen z důvodu, že dětem se ve škole moc líbí. Byla jim však položena otázka, „co nejdůležitějšího by řekli o mateřské škole, kdyby se jich někdo zeptal, zda tam dítě má dát“:

- Příjemné prostředí
- Kvalitní strava
- Kvalitní učitelé
- Různé aktivity pro děti
- Otevřené vztahy s vedením
- Individuální přístup

Závěr studie je zjištění, že mateřská škola se liší právě programem, za kterým si od počátku stála hlavně ředitelka školy, která si šla za svým a dokázala si program prosadit, ať už třeba u pedagogů. MŠ funguje i s prvním stupněm základní školy, který na program navazuje. Zakládají si na komunikaci s rodiči a uvádí to, za jeden z pilířů svého programu. Kladou důraz na individuální přístup ke každému dítěti, a to závisí s kvalitou komunikace s rodinou. Rodiče přijali program a věnují se mu i sami do hloubky. Právě komunikace s rodičem závisí na pedagogovi, která to má plně v kompetenci. Mateřská škola vytváří pravidelné aktivity pro rodiče a ti to ve velké míře oceňují.

Další studií, která proběhla v roce 2002, se zabývali Kateřina Trnková a Vlastimil Čiháček (2003), kteří pomocí dotazníkového šetření zjišťovali možnosti prosazování zájmů rodičů ve škole. 300 dotazníků pro zástupce rodičů a 300 dotazníků pro zástupce škol MŠ). Také se zaměřili na rozdíly ve spolupráci mezi venkovskou mateřskou školou a městskou. Okruhy

dotazování byly: Jak rodiče prosazují své zájmy v MŠ jako jednotlivci a jak jako skupina? Existují rozdíly v prosazování zájmů rodičů dětí na vesnici a ve městě? Jak vnímají prosazování rodiče a jak škola?

Závěr výzkumu je takový, že rodiče prosazují své zájmy i samostatně, ale i jako skupina. Snaží se komunikovat přímo s učiteli a vedením školy. Důležitou institucí, díky které mohou rodiče prosazovat své zájmy, se ukázalo sdružení rodičů. Zaměřuje se na usnadnění komunikace a respektování potřeb navzájem.

5 SHRNU TÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

V teoretické práci jsem popsala všechny možné aspekty, které mají co dočinění na budování vztahu mezi rodičem a MŠ. Při blízkých vzájemných vztazích je větší pravděpodobnost zapojení rodiče do života školy. Důležitá je vzájemná komunikace a zájem ze strany i učitelů i ze strany rodičů. Rodiče by se měli zajímat o prostředí mateřské školy a o to, jak se jejich dětem ve výchovně vzdělávacím procesu vede. Existují výzkumy na toto téma, které ukazují, že záleží na socioekonomickém, mimoekonomickém prostředí rodiny, ve kterém dítě vyrůstá.

Některé výzkumy ukázaly, že velmi důležitý vliv na zájem o zapojení se do života MŠ má dosažené vzdělání rodičů. Výzkumy prokázaly, že rodiče, kteří dosáhli základního vzdělání, nejsou schopni poskytnout dítěti prostředí, které by jim dokázalo ve vývoji pomoci. Naopak to je u rodičů, kteří dosáhli středoškolského a vysokoškolského vzdělání. Průcha, Kořátková (2013)

Hlavním problémem, kterým se budu dále ve výzkumu zabývat, je i nedostatek času ze strany rodičů. Rodiče jsou v dnešní době, tak pracovně zaneprázdnění, že nemají čas, aby například na akce školy docházeli. I když se mateřské školy snaží všechny uskutečněné akce pořádat v odpoledních hodinách, nejsou schopni to ve většině případů stihnout. Rabušicová (2004)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 POPIS VÝZKUMNÉ ČÁSTI PRÁCE

V následujících podkapitolách se zabývám výzkumem. Objasňuji typ výzkumu, jeho cíle, výzkumné otázky a metodu výzkumu. Popisuji průběh, sběr dat a prezentuji výsledek výzkumu.

6.1 Metodologie výzkumu

V mé závěrečné práci využívám kvalitativní výzkum.

Hlavním cílem výzkumu je zjistit, jakým způsobem se rodiče zapojují do činností mateřské školy a jaká je jejich míra zapojení.

Stanovila jsem si dílčí cíle výzkumu:

- Odkrýt, jakou formou probíhá komunikace mezi rodiči a mateřskou školou.
- Popsat okolnosti a možnosti zapojení rodičů do činností MŠ.
- Odhalit zájem o zapojení rodičů do činností MŠ.

Na základě výzkumných cílů jsem zvolila hlavní výzkumnou otázku a dílčí výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka: Jakým způsobem se zapojují rodiče do činností mateřských škol ve městě a na vesnici?

Dílčí výzkumné otázky:

- Jak rodiče komunikují s mateřskou školou?
- Jaké možnosti k zapojení mateřská škola nabízí rodičům?
- Jaký je zájem rodičů o zapojení?
- Jaký důvod vede rodiče k zapojení či nezapojení se do činností?
- Jaká je míra jejich zapojení?
- Jaká je iniciativa rodičů do zapojení se do činností MŠ.

Ke sběru dat jsem zvolila polostrukturované interview, které má svoji strukturu otázek, ale je možné se přizpůsobit dané situaci a položit doplňující otázky. „Slovo interview je anglického původu a skládá se ze dvou částí. Inter znamená „mezi“ a view znamená „názor“. Jde o kontakt tváří v tvář.“ Gavora (2000, str. 110)

Gavora (2000), nazývá polostrukturované interview, jako kompromis mezi dalšími možnými typy rozhovoru (strukturované a nestrukturované). Polostrukturovaný rozhovor nabízí respondentovi alternativní odpovědi, ale žádá se od respondenta objasnění nebo vysvětlení.

6.2 Realizace výzkumu

Do výzkumu se zapojilo 9 rodičů.

Do výzkumu jsem zapojila vesnickou mateřskou školu ve Zlínském kraji, hned z několika důvodů. Mám k MŠ osobní vztah, jelikož jsem ji sama v předškolním roce navštěvovala a absolvovala jsem zde i praxi, znám se s rodiči dětí, kteří zde dochází. Jsme v přátelském vztahu s učitelským sborem v MŠ. Druhou výzkumnou mateřskou školou, byla škola umístěna ve velkém městě ve Zlínském kraji. Která byla zvolena také účelně, protože jsem s MŠ v minulosti spolupracovala.

Oslovila jsem maminky a tatínky z mateřských škol a seznámila je s tématem mé práce, všichni mi slíbili, že se do výzkumu zapojí. Narazila jsem ovšem na problém, a to u maminek z městské školy. Na poslední chvíli mi rozhovor odřekly a já jsem si musela najít náhradní maminky v krátkém čase. Nakonec, díky známým maminkám se mi podařilo nahrát potřebné rozhovory.

6.2.1 Charakteristika dotazovaných

Oslovila jsem mezi rodiči muže i ženy. Všichni rodiče byli v podobné věkové kategorii mezi 35-45 let. Odlišovali se pouze místem bydliště a to na vesnici a město. Uvádím podrobnější charakteristiku dotazovaných.

- Rodič č. 1 (RČ.1)

Rodič č. 1 je maminka, která má v mateřské škole své druhé dítě. Má 35 let a je pracující. S manželem žijí ve stejné vesnici, ve které navštěvují mateřskou školu. Má dvě dcery, jedna navštěvuje první stupeň zdejší základní školy a druhá předškolní rok v mateřské škole. Maminka navštěvuje mateřskou školu každý den, její nejvyšší dosažené vzdělání je střední s maturitou.

- Rodič č. 2 (RČ.2)

Druhým dotazovaným byl manžel maminky č. 1. Tatínek má 45 let a je zaměstnancem. Věnuje se svým dvěma dcerám, které pravidelně doprovází do místní školy. Osobně se zná

s vyučujícími a aktivně dochází na všechny akce pořádané školou. Tatínek má nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou.

- Rodič č. 3 (RČ.3)

Maminka s č. 3 má 3 děti, nejmladší stále navštěvuje MŠ. Maminka za prací dojíždí, mimo vesnici. Všechny její děti navštěvovaly stejnou mateřskou školu v jejich místě bydliště. Maminka má výučný list, jako nejvyšší dosažené vzdělání.

- Rodič č. 4 (RČ.4)

Pátou dotazovanou maminkou, je pedagog na druhém stupni na základní škole. Má dva syny, studenta vysoké školy a nejmladšího, který navštěvuje předškolní vzdělání v MŠ. Mamince je 45 let a je místní obyvatelkou v menším rodinném domě. Maminka č. 4 se v obci zasloužila o všechny mimoškolní akce, které v obci probíhaly, jako je karneval pro děti, mikulášská besídka, Dětské dny a podobně. Rodič má vysokoškolské vzdělání.

- Rodič č. 5 (RČ.5)

Tatínek s číslem 5. má celkem 3 děti, z toho jedno ještě navštěvuje u nich na vesnici MŠ. Tatínek se snaží hodně pracovat, aby jeho rodině nic nescházelo. Nejvyšší dosažené vzdělání je odborné s výučným listem.

- Rodič č. 6 (RČ.6)

Dalším dotazovaným je maminka, která bydlí ve městě, je vdaná a má ročního syna, se kterým je na mateřské dovolené, a staršího, který dochází do mateřské školy v centru města. Rodina žije v půldomku. Maminka dochází každý den pro své dítě do školy, snaží se s učiteli vycházet, co nejlépe a školním aktivitám se nebrání. Rodič má vysokoškolské vzdělání.

- Rodič č. 7. (RČ.7)

Maminka žije ve městě v bytě s manželem a dvěma syny. S jedním je na mateřské dovolené a druhý navštěvuje mateřskou školu v centru města. Rodina má dva psy a žijí sportovním životem. Staví si dům v blízkosti města, aby syn nemusel měnit MŠ. Nejvyšším dosaženým vzděláním je střední s maturitou.

- Rodič č. 8.(RČ.8)

Desátou maminkou je maminka dvou dětí. Nejstarší syn chodí do předškolních dětí a nejmladší syn je doma s maminkou. Rodiče vodí své děti do městské školky, kde se dětem líbí a rodiče jsou s chodem školky spokojeni. Rodič má vysokoškolské vzdělání.

- Rodič č. 9(RČ.9)

Maminka, která má dceru, co navštěvuje městskou mateřskou školu, dosáhla nejvyššího vzdělání titulem na vysoké škole. Je to její zatím jediné dítě, ale v budoucnu s manželem plánují další. Žijí ve městě a dceři se ve škole líbí, chodí tam ráda.

6.3 Analýza získaných dat

Data jsem získala pomocí otevřeného kódování.

Švaříček a Šed'ová (2007) popisují otevřené kódování jako operaci, díky které jsou údaje rozebrány a novým způsobem složeny. Při tomto procesu je text rozdělen na určité jednotky, kterým je přidělen název a potom se s nimi dál pracuje. Tento typ kódování je považován za jednoduchý a udává hloubkovou a detailní práci s daným textem.

Z přepsaných rozhovorů jsem si vytvořila několik kategorií, podle cílů, které jsem si na začátku stanovila. Zaměřila jsem se u třídění odpovědí na rodiče z vesnické mateřské školy a na rodiče z městské mateřské školy, také mě zajímalo, z jaké typologie rodin pochází a nejvyšší dosažené vzdělání rodičů. Zjišťuji, zda se odpovědi shodují nebo se rozlišují.

7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

7.1 Výběr MŠ

Pro rodiče je důležité, aby se jejich dětem v MŠ líbilo. Proto vyplynula první kategorie, která pojednává o zájmu o mateřskou školu a pohledu rodičů na učitelky v MŠ. Do této kategorie patří podkategorie **Kolektiv dětí, Naše vesnice a Můj výběr**.

Jednou z věcí, která je pro rodiče při výběru MŠ důležitá, je **kolektiv dětí**. Hlavně na vesnici ještě před nástupem do první instituce mají děti své **kamarády**.

„Neměli jsme důvod dávat třetí dítě do jiné školy než předešlé dvě. Určitě bych neodtrhla syna z místního kolektivu dětí, který má vybudovaný. Důležité pro mě bylo, aby měl blízko kamarády.“ (RČ. 3)

„Chodí do školky rád, hlavně se vždycky těší na kamarády.“ (RČ. 7)

Naopak rodiče volí školu pro své děti v **místě bydliště**. Což jim šetří čas, když například přijedou z práce, rovnou si vyzvednou děti. To potvrzuje jeden z rodičů (RČ. 1)

„Vybrali jsme školku, protože je u nás na vesnici, jsme moc spokojeni. Všichni jsou moc vstřícní jak paní učitelky, tak pomocný personál“ (RČ. 1)

Rodiče z města mají při výběru školy větší možnosti. Mohou si vybírat z více MŠ, které jsou v jejich místě bydliště. Mají na **výběr** různé typy mateřských škol (státní, soukromé, Montessori, lesní, a podobně).

„Synovi se ve školce líbí moc. Já jsem si školku vybírala sama, takže jsem spokojená. I když občas se tam necítím moc dobře, přijde mi, že některé děti pochází z „vyšších“ rodin. Před školkou stojí samé fára.“ (RČ. 8)

Rodiče jsou se svým výběrem školy spokojeni. Ti, co si vybírali MŠ podle sebe nebo na doporučení kamarádek, přiznávají, že své další děti opět dají do stejné školy. Nemají důvod ji měnit.

„Školku jsem si vybrala sama a jsem ráda. Určitě tam dám i Ondráška až bude mít nastupovat.“ (RČ. 6)

Stejný názor má i rodič na vesnici, nemají také potřebu přemýšlet nad změnou MŠ.

„Druhá dcera šla automaticky do stejné školky jako první. Já jsem se školkou spokojený nad míru.“ (RČ.2)

7.2 Hodnocení učitelek

Důležitým faktorem, který působí na rodiče, je vzdělanost a profesionalita zaměstnanců. Učitelé přichází do kontaktu s rodičem každý den. Do této kategorie patří následující podkategorie: **Učitelka kamarádka, Učitel profesionál a Přátelské vztahy** Všichni rodiče v rozhovorech uvedli, že jsou s kvalitou učitelek nad míru spokojení.

Vztahy na vesnici mezi rodičem a učiteli jsou pozitivní, a jak popisují rodiče až **přátelské**.

„Máme ve školce jednu paní učitelku a to je naše skoro kamarádka, takže vše v pořádku.“ (RČ.2)

Rodiče z vesnice, kteří dojíždějí za prací, oceňují blízké vztahy s učiteli. Učitelé jsou ochotni vyjít rodičům vstříc, když je to nutné. Toto vstřícné jednání ze strany učitelů posiluje pozitivní vztahy a v rodičích vzbuzuje dojem jistoty a opory v MŠ.

„Stávalo se mi, že jsem se občas zdržela v práci a potřebovala jsem vyzvednout syna ve školce později u nás na vesnici. Učitelky mi vždycky vyšly vstříc, zavolala jsem a dohodly jsme se, nikdy nebyl žádný problém.“ (RČ. 3)

V městské škole takové blízké vztahy nejsou tak časté. Výzkum budí dojem, že mezi nimi panují hlavně vztahy učitel- rodič. Ovšem nutno říci, že i tak rodiče oceňují jejich práci a uznávají je jako **profesionály**.

„Máme pozitivní vztahy, jednáme spolu na rovinu, učitelky jsou profesionálky. Hlavně žádné hysterky. Syn je pohodové dítě. „ (RČ. 8)

Maminka, z města hodnotí pedagogy kladně, zmiňuje i vedení školy. Sdělila, že v případě problému vše řeší s ředitelkou mateřské školy.

„Vztahy jsou dobré, dokonce bych řekla, že i přátelské. Nemám s učiteli žádné problémy. Komunikuji především s nimi, ale pokud se mi něco nelíbí, jdu za ředitelkou.“ (RČ. 6)

Ovšem rodiče z vesnice, neberou učitele jen jako kamarády, ale také umí ocenit jejich práci a uvědomují si, co všechno pro jejich děti dělají.

„Já jsem moc spokojená, paní učitelky jsou moc milé a vstřícné. Myslím si, že pro naše děti dělají, co můžou.“ (RČ.3)

Rodiče hodnotí kladně i mladou paní učitelku na vesnici.

„Máme tam jednu mladou paní učitelku a ta je velmi ambiciózní, chová se mile, sděluje nám potřebné informace. Má otevřený a profesionální přístup.“ (RČ. 5)

Je velmi důležité, aby mezi MŠ a rodiči panovala příjemná atmosféra a přátelské vztahy. Je to důležitý faktor, kterého si děti všimnou, pokud je rodič spokojený se školou i dítě bude mít pozitivní postoj k mateřské škole. Rodiče z obou MŠ se shodují, že opravdu mezi nimi a školou panují **přátelské vztahy**.

„Vztahy máme dobré, řekla bych, že až přátelské.“ (RČ.6)

„Vztahy jsou naprosto v pohodě. Jednáme na rovinu, takže vše funguje.“ (RČ.7)

7.3 Předávání informací

Komunikace je důležitá pro přenos informací. Při dostatečné komunikaci se předchází případnému nedorozumění. Nelze nekomunikovat. Stále se upřednostňuje osobní kontakt z očí do očí, před ostatními formami komunikace. Dalším informačním prostředkem, který se často využívá, je internet. Ovšem rodiče jsou zvyklí, že všechny důležité informace jsou na nástěnce v šatně. Do této kategorie se řadí podkategorie **Osobní komunikace, Předávání informací při vyzvedávání dětí, Každodenní komunikace**.

I když se moderní technologie posouvá a i rodiče používají internet každý den. Předávání informací probíhá stále osobně.

„Komunikujeme pořád, pozitivní informace, jak se měl, co dělal, jak jedl, spal a takové ty normální věci. Upřednostňuji osobní kontakt, vůbec nevyužívám smsky nebo email.“ (RČ. 6)

K osobní komunikaci dochází i při pravidelných rodičovských schůzkách, které probíhají v pravidelných intervalech, jak popisuje jeden z rodičů.

„Tak komunikujeme osobně. Pokud se má řešit něco důležitého, tak to řešíme hned, ale jinak stále ještě platí, že jsou pravidelně rodičovské schůzky a tam se vše dozvíme. Probíhají hromadně, že všichni rodiče se sejdem a paní učitelka nám oznámí, co se chystá, co se bude dít. Ale pokud chceme řešit něco konkrétního o dítěti, na konci schůzek mluvíme spolu o samotě.“ (RČ.4)

Nejčastěji ke komunikaci dochází při vzájemném setkání učitele a rodiče. Tento moment nastává každý den, při doprovodu dítěte do třídy, kdy se sdělují pravděpodobně jen obecné informace. Z praxe vím, že rodiče ráno informovali například v jakém rozpoložení jejich dítě je. Ale řešení problému, nebo předání důležitých zpráv nastává při **vyzvedávání**. To se rodina zajímá o prožitím dni v MŠ. V tento moment předává učitel informace, které rodiče zajímají. Předávají se pozitivní i negativní informace. U obou typů MŠ se rodiče shodují na předávání informací.

„Při vyzvedávání dcery, záleží, kdo vyzvedává buď já, nebo manželka, tak ten komunikuje a sami se ptáme. Zajímá nás, jestli nebyl nějaký problém ten den, jestli snědla oběd, spala. Paní učitelka nám vždycky všechny informace ráda poskytne. I když řešíme nějaký problém, mluvíme otevřeně a snažíme se to vyřešit. (RČ. 2)

Jedna maminka sdělila, že zrovna nedávno řešila v MŠ problém, když vyzvedávala dítě.

„Zrovna jsem teď řešila problém se synem. Když jsem ho odpoledne šla vyzvednout, paní učitelka mi říkala, že semnou musí něco probrat. Byl u toho i malý, tak to slyšel. Začal trochu zlobit a hlavně si po sobě neuklízěl hračky, dělal to i mně doma, ale netušila jsem, že i ve školce. Paní učitelka mě upozornila, že ho musejí napomínat i několikrát, aby to uklidil. Ptala jsem se, zda to mám nějak řešit, tak mě uklidnila, že zatím ne. Ve školce si s ním poradí. Syn to všechno slyšel, tak pak byl takový smutný, měl pocit, že něco provedl.“ (RČ. 8)

Z výzkumu vyplývá, že stále se ještě nespolehá na moderní technologie a rodiče i škola preferují osobní kontakt. Ten je lepší variantou i pro zpětnou vazbu. Jelikož ten druhý vidí, jak se učitel u sdělování informace tváří, jaký má postoj, může rodič přímo zareagovat. Shodují se na tomto typu komunikace rodiče z městské školy i z vesnické školy. Při rozhovoru mi sdělili, že komunikují **každý den** a ptají se, co se v MŠ dělo.

„Komunikace probíhá každý den. Zajímám se, co dělal, co jedl.“ (RČ.6)

7.4 Informační zdroje

Jak už bylo zmíněno, školy využívají moderní technologii a snaží se usnadnit rodičům přenos důležitých informací. Kategorie obsahuje podkategorie: **Internet, Nástěnka, Informační zdroje na vesnici**. Jsou rodiče, kteří preferují informace online. Je to pro ně pohodlné, vše co potřebují, se dozví a na internetových stránkách a profilech se objevují i fotky z akcí, takže si je rodiče mohou prohlédnout.

„Škola u nás na vesnici má nově webové stránky a snaží se komunikovat i prostřednictvím nich, přes Facebook, informační letáky, na kterých bývají pozvánky na akce, besídky.“

(RČ. 1)

Rodiče hlavně z vesnické školy zmiňují, že se jejich MŠ začala objevovat na internetu. Pedagogové se snaží pravděpodobně zdokonalovat kvalitu školy i v tomto ohledu. Snaží se, aby rodič měl informace stále k dispozici o z pohodlí domova.

Při používání internetu považují rodiče za výhodu například, že si po akci, která proběhla, mohou prohlédnout fotky, na kterých je jejich dítě. To se rodičům líbí. Potvrzuje to jeden z rodičů, která se činností účastní a sama byla iniciátorem mnoha akcí ve spolupráci s MŠ.

„Začala jsem používat i Facebook. Musela jsem (smích). MŠ si ho založila, tak když se koná nějaká akce, tak hned je tam pozvánka. Je dobré, že je tam hned vazba. Když proběhne nějaká akce, zase tam dají fotky, rodiče se mohou podívat. (RČ. 4)

Stále jsou ale i rodiče, kteří neupřednostňují internet a raději si přečtou informace na **nástěnce**, která je umístěna v šatně MŠ. Jsou zvyklí si ji pravidelně číst. I když má mateřská škola internetové stránky a různé profily, pořád vkládá všechny informace na nástěnku. Při vyzvednutí dětí nebo během oblékání si ji rodiče přečtou a všechno se dozví.

„Všechny důležité informace máme nalepené na dveřích do třídy. Já si to většinou vyfotím do mobilu, abych nic nezapomněla. A vím, co se kdy děje, jaký má syn program ve školce.“

(RČ. 8)

Nástěnku považují za jistotu i na vesnici i ve městě.

„Tak předávání informací probíhá i skrz nástěnku, která je umístěna hned u dveří do třídy.“

(RČ. 4)

Rodiče z vesnice zmiňují i letáčky, na kterých se objevuje pozvánka na konanou akci.

„Informace o akcích, které se budou konat, bývají i na letáčcích.“ (RČ. 4)

Z vlastní zkušenosti z života na vesnici vím, že všechny konané akce místní MŠ jsou prezentovány i z **informačních zdrojů na vesnici**. Některé akce, které se uskutečňují, pořádá mateřská škola ve spolupráci s obcí. Čtou se i v místním rozhlase, kde starosta zve rodiče dětí ze školky na chystanou akci, aby podpořili účast. Na vesnici každým rokem vychází i místní zpravodaj, který upozorňuje na akce, které v daném roce proběhly, děti v MŠ a fotografie z akcí.

„Máme u nás akce, do kterých se zapojuje i obec. Například umožní MŠ, aby dýně, které si děti vyrobí, se odnesly na místní kruháč a tam pak každý večer svítí.“ (RČ.4)

7.5 MŠ na vesnici

Aby mohla spolupráce probíhat je potřeba, aby o spolupráci a potřebu zapojit se měli zájem i rodiče. Mateřské školy pořádají několikrát za rok akce, při kterých se rodiče mohou zapojit přímo. Konají se besídky, na kterých rodiče vidí vystupovat své děti, jak se naučili text. Pořádají se projektové odpoledne, mimo školní akce, táboráky a další. Velký rozdíl je v nabídce akcí na vesnici a ve městě. Díky výzkumu vznikly do této kategorie dvě podkategorie **Pravidelné vystoupení dětí, Společné vyrábění dětí a rodičů, Mimoškolní akce na vesnici.**

Rodiče, kteří mají své děti na vesnické mateřské škole, zmiňují, že častou pořádanou akcí školy jsou besídky. Děti se naučí **vystoupení**, básně, písně a předvedou to rodičům. Rodiče vidí, co vše se naučily, v čem se zlepšily.

„Školka má několikrát za rok besídky. Například Mikulášská besídka, děti dostanou domů básničku, aby se ji naučily. A rodiče se to s nimi doma učí, v tom vidím, že i já jako rodič se zapojuji do akce školky. (RČ. 5)

„Holky mají snad pořád nějakou besídku. Mikulášská, besídka ke Dni matek a pořád se chodíme dívat. Mají to pěkně nacvičené. Také se holky účastní akce Vítání občánku, tam chodí vybrané děti z MŠ a říkají básničky.“ (RČ.2)

Kromě besídek, rodiče navštěvují různá **projektová odpoledne**, vyrábění, nebo napomáhají dětem při výtvaru nějakého výrobku. Tyto akce bývají tematické a konají se v odpoledních hodinách, po vyzvedávání dětí, aby byla účast, co největší.

„Pro rodiče školka připravuje pálení Morény, rodiče spolu s učitelkami sestaví ze starého oblečení a nepoužívaných věcí čarodějnic, která se nese přes vesnici, a zabývají se tak zimou a vítají jaro. Nebo se pořádá Drakiáda.“ (RČ.3)

„Školka má pravidelné akce, třeba Drakiáda, kde se rodiče zapojují tak, že každý rodič musí doma sestavit draka a potom ho chodí pouštět s dětma a navíc, učitelky jsou rády, že rodiče dohlíží na své děti a že jsou tam i od toho.“ (RČ.5)

Pravděpodobně, aby byla účast na akcích co největší, pořádají se zároveň s rodičovskými schůzkami, jak vypověděli rodiče.

„Většinou jsou rodičovské schůzky taková skupinová schůzka, která je doplněná o nějakou tu tvořivou aktivitu.“ (RČ.4)

Rodiče na vesnici se pravidelně na konané akce už předem chystají. Popisují, co všechno pro originalitu a pro své dítě udělají.

„Třeba to dýňování. Tak to si rodiče buď koupí dýni, nebo si ji vypěstují. Tak my jsme vypěstovali na zahradě. Zasadili jsme to schválně, protože jsme věděli, že se tato akce bude konat, a takovou, že jsme ji tam odvezli na dvoukoláku (smích). Takže si to vydlabeme, upravíme a pak se to odveze na kruháč, tam se do toho zapálí svíčky a svítí to. Děti se tam chodí dívat na ty svoje výtvary a mají z toho radost. Tak jsme se samozřejmě museli pokusit něco vypěstovat, sice se nám povedla jen jedna, ale stála za to.“ (RČ. 4)

Další možnosti, které MŠ nabízí, jsou ostatní akce, které se třeba nekonají ani ve všední dny nebo později odpoledne. Jsou to **mimoškolní akce**, které ale pořádají učitelé z mateřské školy, nebo se jich MŠ nějakým způsobem účastní nebo se spolupodílí.

„Míváme Karneval nebo Mikuláše akce, taková akce se koná v sobotu odpoledne v místním KD a vystupují tady děti ze školy, s tanečním vystoupením a pro děti i rodiče jsou připravené soutěže, úkoly. Dostávají i odměnu za splnění.“ (RČ.4)

„Děti mají na konci roku táborák, to je dobrá akce, opékání špekáčků, opečeme. Loučí se tam školka s předškoláky“ (RČ. 2)

Při společných akcích, často dochází ke komunikaci a může dojít i ke vzájemnému sblížení mezi rodičem a učitelem.

7.6 Zájem o spolupráci s rodičem v MŠ ve městě

V MŠ, které jsou umístěny ve větších městech s větším počtem obyvatel, není tak jednoduché navázat blízké a přátelské vztahy. Právě z tohoto důvodu by měly mateřské školy nabízet rodičům možnost k zapojení. Jsou to činnosti, které mohou sblížovat a upevňovat vztahy. Bývá navíc možnost seznamování i s jinými rodiči. Besídky v městských školách by měly mít své místo. Podkategorie jsou: **Kulturní vzdělání dětí, Společenská akce a společná aktivita školy a rodiny**

Maminky z města v rozhovorech málo zmiňovaly nějakou akci, na které by děti předvedly své vystoupení, až při doptávání se zmínily o besídkách.

„Besídky jsou strašně málo, mě snad napadá jen Vánoční, jinak snad nic.“ (RČ. 7)

Upozorňují ale, že děti mají hodně výletů nebo exkurzí, které navštěvují. Děti získávají přehled, co se děje kolem nich, **kulturně se vzdělávají**.

„Jo, výlety toho mají dost, jezdí do kina nebo do divadla. Jednou jeli vláčkem do vedlejšího města na den otevřených dveří ke studentům, co studují na odborné škole obor Kadeřník a Kosmetička. Kdo chtěl, mohl se nechat ostříhat nebo namalovat na obličej.“ (RČ. 7)

Rodiče nadšeně vyjmenovávaly, kam děti jezdí s mateřskou školou.

„Školka s dětmi pořádá školu v přírodě, navštěvují kina, divadla a výlet do ZOO.(RČ. 6)

Jak už bylo uvedeno výše, učitelé vymýšlí i různá projektová odpoledne, kde se vyrábí, pomáhá se dětem při tvorbě výrobků, které si odnesou domů. Rodiče z města akce nazývají **společenskými akcemi**.

„Jediné, co mě napadá, tak jednou za rok je Jarmark, což je společenská událost, děti si zhotoví výrobek a pak si ho odnesou domů, rodiče jim pomáhají a tvoří si ho spolu. Setkají se tady učitelky s rodiči.“ (RČ. 6)

Při rozhovorech, se stalo, že si rodiče nemohli vzpomenout na konané akce v jejich MŠ. Proto jsem se musela zeptat konkrétně na nějakou akci, zda probíhá.

„U nás ve školce jsem nic takového neviděla. Napadá mě jen, v prosinci bývá Den pro Zuzanku. Holčička, co navštěvovala školku, onemocněla leukémií a zemřela, tak každý rok se koná akce, kde si děti vyrábí baňky a pak si to rodič může za symbolickou cenu koupit a přispět tím na Onkologické oddělení. Ale jinak mě žádné vyrábění ani podobná akce nenapadají.“ (RČ. 7)

MŠ ve městě o společnost rodičů spíše nestojí. Naplánují a provedou akci, sami s dětmi.

„Akce ve školce probíhají velmi málo. Probíhá besídka jen na Vánoce a to ani není pro rodiče. Mají ji děti jen pro sebe, v průběhu dne ve školce. Pro rodiče mají snad jenom 1x za školní rok. A to mě třeba mrzí, já bych se toho zúčastnila ráda. Kamarádka mají školku a tam se pořád něco děje, to se mi líbí.“ (RČ. 8)

Ale našla se i **aktivita**, které se všichni oslovení rodiče účastní a mají z ní radost.

„Na konci roku máme pasování budoucích školáků. To je vždy super. Letos se to bude týkat i nás, tak to budu prožívat. Bude to hodně emotivní, moc se na to těším. (RČ. 8)

Rodiče, jejichž děti navštěvují městskou MŠ, vůbec nezmínili ani mi nepotvrdili, že by se ve škole konaly mimo školní akce nebo aktivity, kterých je naopak na vesnici dost.

7.7 Okolnosti účasti rodičů na akcích

Dnešní rodiče jsou hodně pracovně vytíženi a nemají tolik času, aby se věnovali svým dětem. Možná i proto vzniká nabídka od MŠ, kde na akci školy může rodič společně s dítětem strávit pár minut spolu a například si ještě odnesou společný výrobek, nebo rodič může po besídce pochválit své dítě za vystoupení. V této kategorii se vynořily podkategorie **Pracovní zaneprázdnění, Zájem dítěte o přítomnost rodičů na akci MŠ a Zájem rodičů o akce**

Dnešní hektická doba, kdy rodiče hodně pracují a snaží se zajistit rodinu, přispívá k tomu, že rodiče často nemají na své děti čas a netráví s nimi tolik času. Učitelé v mateřské škole nacvičí s dětmi vystoupení a rodič má jedinečnou šanci vidět, jakou práci odvedl učitel s dětmi a co všechno jejich dítě umí. Sami přiznávají, že i když se snaží, ne všechny akce v MŠ na vesnici dokážou rodiče stihnout, kvůli své **práci**.

„Velmi důležité podle mě je, jak který rodič je pracovně vytížený. Když přijdu domu z práce v 5 nebo v 6 hodin večer, moc toho ve školce už nestihnu. Někdo to stíhá, někdo ne. Já se musím přiznat, že jsem ten druhý případ. Ale když se mi podaří přijít z práce dřív, jdu se tam podívat hlavně z toho důvodu, abych syna mohl doma pochválit.“ (RČ.5)

Sdělují, že vždy je účast na akci uspokojivá.

„Samozřejmě, že účast se odvíjí od toho, jak člověk pracuje. Ale musím říct, že vždycky je dýní vydlabaných dost a velikonočních vajíček taky.“ (RČ.)

Stává se, že například ani tak rodičům se do zapojení nechce, ale jejich děti tyto společenské akce ve své třídě **mají rády** a chtějí se akce zúčastnit. To naláká dospělého, aby přišel.

„Pokud nám to práce dovolí, tak rádi chodíme. Hlavně naše holky tyto akce mají rády, takže i chceme, ale i musíme se jich účastnit (smích).“ (RČ. 1)

Další maminka popisuje nutnost účastnit se na akci takto:

„Myslím si, že účast bývá docela velká, hlavně na konci roku když je táborák. Tak hlavně děti jsou nadšené, chtějí tam jít, tak rodičům nic jiného nezbyvá (smích). (RČ. 4)

Existují rodiče na vesnici, kteří akce oceňují a s chutí se do nich **zapojí**. Maminky popisují, že se rády potkají s jinou maminkou nebo že rády takové akce organizují.

„Mně se docela tyto akce líbí. Někteří rodiče se moc nezapojují, mají hodně práce. Někdy se stává, že i půlka rodičů chybí. Moc často se ani nestává, že by je zastupovali prarodiče dětí. Ale já se ráda účastním, vždycky si tam s nějakou maminkou popovídám.“ (RČ. 3)

Mezi rodiči z vesnice se mi naskytla i maminka, která je sama pedagogem na ZŠ, ta přiznala, že má k takovým akcím blízko.

„Sama jsem učitelka na ZŠ a u nás v obci jsem byla aktérem některých akcí, takže mám to ráda. Spolupracovala jsem s obcí a školou a vždycky se všichni ochotně zapojili. (RČ. 4)

Škola nejen zapojuje rodiče, ale i pobízí, aby se zapojili. Učitelé podají návrh, jak by se rodič mohl zapojit do společné akce, která probíhá na závěr roku.

„Jednou byl takový návrh od paní učitelek, aby rodiče na závěrečném táboráku nacvičili se svými dětmi vystoupení, a předvedli ho společně na akci. Bohužel, všichni rodiče to zavrhli. Mně osobně, to bylo i líto, protože to mohlo být vtipné a mohli jsme se pěkně pobavit, a to nejsem žádný tanečník ani zpěvák. Spíš si myslím, že se rodiče styděli a tak z toho sešlo.“ (RČ. 2)

Maminky ve městě přiznaly, že takovou nabídku od školy nemají, i tak ale přiznaly, že by se akcí rády účastnily.

„My máme teda těch akcí ve školce minimum a já jsem zrovna ta, co bych chodila a účastnila se. (RČ. 8)

7.8 Iniciativa rodičů

V případě, že mateřská škola nenabízí tolik akcí pro zapojení rodičů, je otázka, zda rodiče nabízí svoji pomoc, zajímají se, anebo zda chtějí nějak pomoci učitelům. Zda rodičům vyhovuje vztah, který je nastaven, nebo jestli mají zájem nahlédnout do chodu školky. Ale i jaký mají názor, pokud mají hodně možností pro zapojení se do činností MŠ. Zde se vynořily podkategorie: **Nedostatek akcí ze strany MŠ, Finanční obnos od rodičů, Přesycenost akcí.**

Zrovna v naší MŠ máme takový akcí nedostatek. Moc nemáme, kam se zapojovat.“

Také je možnost, že rodiče mají představu o trávení volného času, hlavně po práci jinou představu, a proto je pro ně jednodušší nabídnou škole **finanční pomoc** než konkrétní nápad. Což potvrzují i někteří rodiče jak z vesnice, tak z města.

„Myslím si, že rodiče jsou ochotni přispět školce finančně, než si sednout a něco vymýšlet.“ (RČ. 5)

Jedna z maminek popisuje, její pokus o finanční pomoc mateřské škole.

„Dokonce bych řekla, že naše školka nemá o zapojení rodičů zájem, že nechtějí, aby se jim do toho pletli. Nekonají se žádné akce. Byla jsem ta aktivní maminka, co se chtěla zapojit, tak jsem navrhla, že přispěju dětem do školky a uděláme Ježíška. Nabídla jsem finanční obnos na hračky. Bylo mi řečeno, že jestli chci, ať něco koupím, ale že konkrétně nic nepotřebují. Možná nechtějí obtěžovat, nevím.“ (RČ. 6)

Z vlastní zkušenosti si myslím, že někdy škola pořádá tolik akcí za rok, že rodiče jsou přesyceni a nemají potřebu ještě chodit se svými nápady.

„Vůbec mě nenapadlo přijít sama s nějakým nápadem za učitelkami.“ (RČ. 1)

Jak už bylo zmíněno výše, nemusí se jednat o školní akce. MŠ spolupracuje i s rodiči nebo s obcí a snaží se nabízet i mimoškolní akce pro děti a rodiče, to popisuje jedna z maminek na vesnici.

„Těch akcí u nás na vesnici je tolik, že si myslím, že nikdo už nemá potřebu jít a něco vymýšlet. To už by bylo možná i přes míru. Ale bylo období, kdy jsem spolupracovala s obcí a se školkou a vymýšlela tyto akce. Třeba jsme vymysleli trasu přes les a rodiče s dětmi plnili úkoly a na konci si rodiče poseděli, povykládali. Děti měly pak ještě diskotéku a všichni so to užili.“ (RČ. 4)

Jedna z dotazovaných z města prozradila, že takové akce jí zpestří program na mateřské dovolené.

„Jsem na mateřské dovolené, když už mají děti nějakou tu akci, ráda se účastním. Beru to i jako zpestření z běžného programu, který mám doma. Chodím ráda a pravidelně.“ (RČ.9)

Opět ze života na vesnici mohu potvrdit, že i mimoškolních akcí bylo vždy nad míru. Konalo se pravidelně Malování na chodník, kdy děti byly rozřazeny do kategorií podle věku a malovaly na chodník křídou, z každé kategorie byl vyhlášen vítěz.

Další pravidelnou akcí byl maminkami konaný výlet v obci k nedalekému jezírku. U jezírka se opékaly buřty a po cestě se plnily různé úkoly. Děti tyto akce vždy oceňovaly.

8 ZÁVĚRY VÝZKUMU

Tato část práce slouží ke shrnutí výsledků, ke kterým jsem ve své práci dospěla. Práce je zaměřena na zapojování rodičů do činností mateřské školy. Závěry práce jsou zaměřeny k výzkumné otázce, kterou jsem si stanovila. Výzkumná otázka zní: **Jakým způsobem se zapojují rodiče do činností mateřských škol ve městě a na vesnici?** Ve výzkumu jsem použila dílčí výzkumné otázky.

V první části výzkumu jsem se zaměřila na to, jak rodiče vnímají **mateřskou školu**. Ze získaných dat vyplývá, že rodiče z vesnice při výběru školky dbají na spokojenost svých dětí, aby byly v prostředí, ve kterém se cítí dobře a s kamarády, které již mají, proto volí místní MŠ.

Naopak rodiče z města vybírají MŠ podle svého citu, kde si myslí, že to pro jeho dítě bude nejlepší. Často dávají na doporučení od jiných lidí.

Zajímaly mě také **vztahy a komunikace**, která probíhá mezi rodičem a učiteli. Na vesnici panují přátelské vztahy, někdy až velmi blízké. Rodiče komunikují otevřeně a nazývají vztahy až přátelské. Zde jsem si vytvořila svoji definici, která zní: „*Přátelský vztah mezi učitelem a rodičem umožňuje komunikovat otevřeně a beze strachu z negativní reakce na daný problém.*“

Ve městě jsou vztahy otevřené a jednájí spolu bez problému. Tady hovoří spíše o vztahu učitel-rodič. Rodiče z města se shodují na tom, že uznávají práci učitelek a považují je za profesionálky. Bohužel už nemají tak blízké vztahy jako na vesnici. Zde by bylo vhodné, aby učitelé nabízeli rodičům činnosti k zapojení. Mohou to být účast na výletech nebo exkurzích, takového zapojení se mohou účastnit například maminky na mateřské dovolené. Nebo projektové odpoledne, které se koná po vyzvednutí dítěte z MŠ. Při takových příležitostech může nastat sblížení a vzájemné poznání.

Se vztahy úzce souvisí i komunikace. Stále platí, že nejpoužívanější formou komunikace, je **ústní forma**. Škola má v důležitých případech i telefonní kontakt rodičů. Například co se týče informačních zdrojů, také stále převládá **nástěnka** umístěna v šatně školky. Všichni rodiče potvrzují, že jsou naučení si pravidelně nástěnku pročítat. Hlavně mladí rodiče přiznávají, že začali používat internet ke sledování informací od školy. Využívají se hlavně webové stránky a Facebook. Na těchto stránkách se rodiče dozívají o chystaných akcích, nebo novinkách. Myslím si, že mateřské školy se snaží poskytnout rodičům všechny

informace, které si mohou rodiče přečíst z práce nebo z domova. Doporučila bych MŠ pokračovat v takovém předávání informací, které je dostupné. Pokud by se mateřská škola věnovala informacím na internetu pravidelně, bylo by možné, že i rodiče, kteří se škole moc nevěnují, ale sledují Facebookové stránky, si začnou všimnout nabídek akcí MŠ a možná se akce i zúčastní.

Dále jsem se zajímala o rozdíl mezi MŠ na vesnici a MŠ ve městě, v ohledu nabídky akcí a zájmu zapojení rodičů do činností školy. Zde vznikl největší rozdíl ve výzkumu. Nabízelo se pojmenovat si MŠ z vesnice, jako **aktivní MŠ pro zapojení rodičů**, naopak městská MŠ, jako **Mateřská škola se zájmem pouze pro děti**, z toho důvodu, že se věnuje jen dětem a nezapojují jejich rodiče. Ukázalo se, že **aktivní** škola pořádá pro rodiče 5 až 10 akcí za školní rok. Rodiče jsou na všechny akce zváni a škola pořádá akce v odpoledních hodinách, kdy rodiče vyzvedávají své děti a jsou po pracovní době. Jedná se o besídky, výtvarné dílny, projektové odpoledne, karnevaly, táborák. Každé roční období se konají akce na stejné téma (Drakiáda, Dýňování, Vánoční besídka, Adventní věnce, Morena, karneval, barvení vajíček, besídka ke Dni matek, táborák). Rodiče mají velké možnosti a MŠ se snaží o co největší účast. Učitelé mateřské školy dbají na blízké vztahy a snaží se rodiče zapojit do života MŠ. Zde bych jen doporučila nepřehánět to s množstvím akcí. Jelikož, ve výpovědích zaznělo, že množství pořádaných akcí je pro rodiče maximum, čeho se mohou účastnit.

Naopak se ukázalo, že **škola se zájmem jen pro děti**, nabízí pro rodiče 1 nebo 2 akce za rok. Většinou se jedná o Jarmark a táborák na konci školního roku, kde probíhá rozloučení s budoucími školáky. Besídky si škola pořádá pro sebe a děti v době MŠ. Což způsobuje, že rodiče nemají žádnou možnost se zapojit. V tomto případě bych naopak doporučila, aby se MŠ zamyslela, zda by příležitost k zapojení nebyla pro vzájemné vztahy přínosná a rozšířit nabídku pro rodiče.

Výzkum odhalil i postoj rodičů k akcím a jejich potřebou zapojit se do jejich činností. Ukázalo se, že rodiče, kteří mají možnost, chodí na akce, zapojují se, ale jsou omezeni zaměstnáním. Většina rodičů pracuje dlouho, a i kdyby se chtěli zapojit, práce jim to nedovolí. Ovšem snaží se, aby byl v zastoupení na akci, alespoň jeden z rodičů. Potvrdili mi, že na konaných besídkách, akcích a projektových dnech bývá účast průměrná až mírně nadprůměrná. Ovšem pokud rodiče mají dostupnost takových příležitostí od MŠ, nemají potřebu se sami nabízet nebo se bez vyzvání zapojovat do činností mateřské školy. Někteří se shodli, že raději přispějí finančně, než nějakým nápadem.

Maminky z města, které nemají takové možnosti a MŠ jim nenabízí zapojení do činností, uvádí, že je to mrzí a že by o zapojení měly zájem. Některé i nabídly pomoc s akcí a finančním obnosem, ale byly mateřskou školou odmítnuty.

Dospěla jsem ke zjištění, že rodiče na vesnici mají větší možnost mít blízké vztahy s mateřskou školou, která si na tom zakládá a pracuje na vzájemném vztahu. Nabízí jim řadu možností k zapojení a rodiče, můžeme říci, že spíše mají zájem a pokud mohou, zapojí se. Ovšem nemají potřebu se sami zajímat bez pobídnutí školy. Rodiče ve městě nemají takové možnosti a škola jim neumožňuje žádné bližší vztahy.

Ve výzkumné části jsem se pokusila zjistit, zda v tomto výsledku nehraje roli vzdělání rodičů. Nepotvrdilo se, že by rodiče s vyšším nebo nižším vzděláním měli odlišný postoj k zapojení se do činností MŠ.

Ze zjištěných dat vyplývá, že rodiče považují vzájemné vztahy za důležité, ale nabídka a možnost akcí a zapojení se do činností školky není jejich prioritou při hodnocení MŠ. Zajímají se hlavně o spokojenost svého dítěte a profesionalitu učitelek.

Ve výzkumu se výpovědi rodičů spíše shodovaly. Je důležité budovat dobré vztahy a poznávat se navzájem. Spokojenost dítěte je pro rodiče to nejdůležitější. Aby se v mateřské škole cítilo dobře, doporučuji komunikovat, řešit vše v klidu a radit se o postupech a metodách.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá zapojováním rodičů do činností mateřské školy. Práce se snaží podkrýt celou problematiku do hloubky, od vymezení základních pojmů až po názory rodičů na konkrétní činnosti ve vybraných mateřských školách.

Teoretická část je zaměřena na teoretická východiska v oblasti dané problematiky. Pokusila jsem se v této části poukázat na další související problematiku vztahů a komunikace. Literatura se těmto tématům věnuje a podařilo se i narazit na podobný výzkum, který byl uskutečněn.

V praktické části je proveden ý kvalitativní výzkum prostřednictvím polostrukturovaného interview s 5 participanty navštěvující MŠ na vesnici a 5 participanty navštěvující MŠ ve městě. Výzkum se zabýval otázkou, jakým způsobem se zapojují rodiče do činností mateřských škol ve městě a na vesnici? Myslím si, že získané informace, sloužily k naplnění již stanovených cílů. Výzkum odhalil, jak velký rozdíl je mezi dvěma mateřskými školami na vesnici a ve městě.

Výzkum ukázal, že **aktivní MŠ**, na vesnici poskytuje rodičům k zapojení velké možnosti několikrát za školní rok. Rodiče se do akcí i ostatních činností zapojují. Sami mi ale potvrdili, že sami takové akce ani příležitosti nevyhledávají. Opak nastal u **MŠ se zájmem jen pro děti**, která pořádá akce jen pro děti, rodiče nemají žádnou, nebo minimální možnost nahlédnout do chodu školky, navázat vztahy nebo se účastnit besídky. Tito rodiče, by se rádi zapojovali a byli by rádi za možnost zapojit se.

Rodiče, ale potvrdili, že toto zapojení se nebo nabídka akcí nehraje při rozhodování nebo posuzování kvality školky roli. Důležitá pro ně je kvalita školky, přístup učitelek a prostředí, ve kterém se mateřská škola nachází.

Při přihlédnutí k typologii rodin a dosaženého vzdělání rodičů se neprokázal žádný rozdíl. Shodou okolností, všichni dotazovaní mají úplné rodiny. V zapojování se do činností MŠ nehraje v mém výzkumu roli ani vzdělání rodičů.

Věřím, že práce obsahuje užitečné informace, které mohou posloužit jako inspirace nebo zamyšlení pro mateřské školy a pedagogy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1.] BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Brno: Computer Press, 2007. Dětská naučná edice. ISBN 9788025118290.
- [2.] BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024730080.
- [3.] ČAKIRPALOGLU, Panajotis. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada, 2012. Psyché (Grada). ISBN 9788024740331.
- [4.] ČÁP, J., MAREŠ, J. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.
- [5.] ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika: lexikon výukových a hodnoticích metod*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024734507.
- [6.] ČAPEK, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi: kázeňské strategie, zásady odměňování a trestání, hodnocení a klasifikace, podpora a motivace žáků*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024746395.
- [7.] ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada, 2010. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024727424.
- [8.] ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024746401.
- [9.] DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Základní učebnice pedagogiky*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024750392.
- [10.] EPSTEIN, Joyce Levy. *School, family, and community partnerships: preparing educators and improving schools*. 2nd ed. Boulder, CO: Westview Press, c2011. ISBN 9780813344478.

- [11.] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6
- [12.] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024744353.
- [13.] KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. Pedagogika (Grada). ISBN 8024708523.
- [14.] LABÁTH, Vladimír. *Residenciálna starostlivosť*. Bratislava: občanske združenie Sociálna práca, 2004. ISBN 80-89185-03-7.
- [15.] LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 130 s. ISBN 978-80-262-0378-0.
- [16.] LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 130 s. ISBN 978-80-262-0378-0.
- [17.] MAJERČÍKOVÁ, Jana. Rodina a jej dôvera k škole. *Pedagogika.sk: slovenský časopis pre pedagogické vedy*. Trnava: Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV, 2011, 2(1), 9-27. ISSN 1338-0982.
- [18.] MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ. *Výchovné poradenství*. 2., přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-356-2.
- [19.] OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.
- [20.] OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Vyd. 2. opr. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2002. Studijní texty pro distanční studium. ISBN 80-7083-656-3
- [21.] Pedagogická encyklopedie. Vyd. 1. Editor Jan Průcha. Praha: Portál, 2009, s. 935. ISBN 978-80-7367-546-2.

- [22.] PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
- [23.] RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. V Brně: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 8021035986.
- [24.] Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělání: MŠMT [online]. Praha, 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>
- [25.] REICHEL, Jiří. *Kapitoly systematické sociologie*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 9788024725949.
- [26.] ŠAFRÁNKOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024729930
- [27.] ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 9788026206446.
- [28.] TRNKOVÁ, K., CIHÁČEK, V. Možnosti prosazování zájmů rodičů ve škole. *Pedagogická orientace* 2003, č. 2, s. 22-37. ISSN 1211-4669.
- [29.] VALIŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ a Miroslav BUREŠ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2011. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024733579.
- [30.] VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024717708.
- [31.] WIEGEROVÁ, Adriana. *Začínající výzkumník: (od magistra k postdoktorandovi)*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2013. ISBN 978-80-7454-315-9.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ Mateřská škola.

RVP PV Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělání.

SEZNAM PŘÍLOH

Informovaný souhlas

Rozhovor s rodičem

PŘÍLOHA P I: INFORMOVANÝ SOUHLAS

INFORMOVANÝ SOUHLAS

pro účely bakalářské práce Zapojování rodičů do činností mateřské školy

Účast na tomto výzkumu je zcela anonymní. Veškerá jména, která v rozhovoru zazní, budou pozměněny a bude s nimi nakládáno bez vazby na Vaši osobu či příbuzné. Vaše účast je zcela dobrovolná a máte právo rozhovor kdykoliv ukončit. Na otázky, na které nechcete, nemusíte odpovídat.

Rozhovor bude z důvodu dalšího zpracování nahráván na diktafon.

Souhlasíte s účastí na výzkumu?

ANO/NE

Podpis:

Ve Zlíně dne:

PŘÍLOHA P II. :ROZHOVOR

Můžeš mi popsat, jak probíhá komunikace mezi rodiče a učitelkou u vás v MŠ?

Tak, komunikace probíhá verbálně, kdykoliv člověk přijde do školky, kdy jsou učitelky velice ochotné a vstřícné. Na jakýkoliv dotaz mají bez problému odpověď. Pokud se to týká nějakých akcí nebo aktivit, tak všechny informace máme na nástěnce, která je přímo u dvěří nebo případně jakákoliv jiná vazba je přes internet, facebook.

Takže sdělování informací o akcích, je tedy hlavně nástěnka?

Hlavně nástěnka, internet, Facebook.

Takže sleduješ na internetu pozvánky akcí?

Hlavně na Facebooku. Musela jsem začít ho používat, jsou tam pozvánky na akce a hned jsou tam vazby, když proběhne nějaké akce, můžeme se tam podívat na fotky. Takže rodiče jsou informováni hned z toho Facebooku.

A jak probíhá teda předávání informací o dítěti?

O dítěti, tak pokud je to něco akutního, tak je to hned, když ho vyzvedávám. Ale ještě pořád platí rodičovské schůzky, které se konají v pravidelných intervalech.

Tam mluví paní učitelka jednotlivě s každým rodiče?

Na schůzkách? Většinou je to skupinová schůzka. Většinou je pak doplněna nějakou tou tvořivou aktivitou, v souvislosti s velikonoce, dýněmi. Ale když potřebuje paní učitelka mluvit s někým osobně, většinou jsou toto takové obecné informace, ale kdyby potřebovala s někým něco řešit individuálně, tak potom bokem, určitě to neřeší přede všemi.

Ty jsi už naznačila to vyrábění, to jsou ty projektová odpoledne?

Ano, to je pro děti i rodiče.

A jak probíhá takové akce?

Tak, když se to třeba týká dlabání dýní, děti donesou dýni. To je takový úkol pro rodiče sehnat dýni, nebo vypěstovat, my jsme si poslední dýni vezli na dvoukoláku. Sama vypěstovaná na zahradě, vyloženě jsme ji pěstovali pro tuto akci, protože jsme věděli, že se bude konat. Potom se ty dýně dávají na kruháč, tam to svítí a děti se tam chodí dívat a zapalovat ty své svíčky a mají z toho radost. Tak jsme se pokusili vypěstovat, podařila se jen jedna, ale stála za to. To jsme si tam dovezli, jinak všechno potřebné tam máme nachystané, jsou tam

pospojované stolečky k sobě. Rodiče se tam posadí s dětma. Paní učitelky vytváří příjemnou atmosféru, neustále děti chválí a fotí a všechno dají na facebook. Děti si to pak sami vezou na ten kruháč následují den, zapálí si to. Tato akce je pak spojená i s lampionovým průvodem, kdy společně obec a mateřské škola jdou kolem toho a všichni z obce to vidí a chválí a ještě celé je to zakončené ohňostrojem. Všechno je tak spolu spojené. Ta obec hodně podporuje školku, spolupráce tam určitě je.

A jak se ještě zapojuje obec do akcí, činností mateřské školy?

Každoročně máme vítání občánku, kde děti s mateřské školy říkají těm malým miminkům básničky a je právě pěkné, že ještě nedávno je někdo vítal a pak vítají už jako školkáčci oni. Je to roztomilé, maminky se doma s dětmi učí ty básničky.

Nabízí škola besídky i pro rodiče?

Určitě a nejen besídky. Myslím si, že MŠ má zájem o to zapojovat a nabízet rodičům, aby byla vzájemná vazba mezi učitelkami a rodičem. Pravidelně bývá Vánoční besídka to je spojené i se školou, která je o patro výš, vystupují tam spolu. Zase se podívají navzájem na sebe. Ty Vánoce jsou spojené i s mikulášskou besídkou, zapojí se školka, škola, obec. Potom besídka pro maminky. Takže kontakt mezi rodiči a školkou je dostatečně častý. Ať už schůzky a tak.

Jaký máš názor, zda rodiče se rádi zapojují, nebo konkrétně ty jako rodič, jak to vnímáš?

Tak účast, záleží, jaká je to akce. Pokud je to závěr školního roku, kdy se koná táborák, nebo Dětský den, tak účast bývá vysoká. Tam jsou skoro všichni. Je to hlavně, že dětem se to líbí, cítí se tam dobře, tak rodiče musí, i kdyby se jim nechtělo. Ale já se na těch akcích cítím vždycky dobře, je tam příjemná atmosféra. Ale zase občas je to časově náročené, ono je to těžko posuzovat. Ale dýní je spousta, vajíček taky. Když si děti dělají věnečky, tak kolikrát i ti starší ze školy si chtějí vyrobit, tak přijdou. Myslím si, že i starší děti mají tendence se tam cpát, ale zase prostory jsou omezené.

Mimo rozhovor jsme se bavili o jedné akci, co měli děti v MŠ.

Ano měli pozvané ještě z Centra pro rodinu, taková prevence. Starají se, aby v rodinách nedocházelo k něčemu, k čemu by nemělo. Občas děti řeknou něco, co by říkat neměly. Kdy tady ty paní jsou samozřejmě školené a poučené, tak se ptají dětí nějakým opatrným způsobem, za jim bylo někdy něčeho líto. Samozřejmě všechny děti odpovídaly, že jejich pejska,

když byl starý. Náš Honzík si bohužel nevybral zrovna nejlepší odpověď, ale samozřejmě to myslel dobře. Tak i taková spolupráce tady je v té škole.

A co výlety, návštěva divadla?

Jezdí do divadla, pořádají jim akce i ve školce, kdy pozvou do školky herce. Funguje tu spolupráce s vedlejší vesnicí se školou, a když někde jedou, tak jedou společně. Honzovi se to vždycky strašně líbí.

Máš tendence se sama zapojovat do činností MŠ?

No tak tím, že jsem sama paní učitelka, učím na ZŠ, tak mám k těm dětem přeci jen blízko. Ale určitě všech akcí se zúčastňuji. Na druhou stranu, těch akcí je tolik, že kdyby měl ještě někdo nějaký nápad, tak to už by bylo možná až přes míru. Ale bylo období, kdy jsem spolupracovala s obcí a se školkou a vymýšlela tyto akce. Třeba jsme vymysleli trasu přes les a rodiče s dětmi plnili úkoly a na konci si rodiče poseděli, povykládali. Děti měly pak ještě diskotéku a všichni se to užili. Byla jsem aktérem, takových akcí.

Tak děkuji za rozhovor.